LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

6 1969
LAPKRITIS
GRUODIS

moteris

T U R I N Y S

D. Mickutė-Mitkienė	Ta, kuri supo; Kūčių vakaras Lietuvoje; Tada bus ramu (eil.)	2
Z. D.	Žydų gyvenimas Kristaus laikais	3
P. Orentaitė	Tremtinio giesmė (eil.)	6
E. Vydienė	Prie karsto (eil.)	6
A. Prižgintaitė	Pėdos pusny (eil.)	6
D. Petrutytė	Atsigręžkime veidu į vaiką	7
P. Gaučys	Šv. Teresė, įžymioji Ispanijos moteris	8
Šv. Teresė	Vidinė Pilis	11
E. Krikščiūnienė	Reklamos užkulisiai	14
• Moterys pasaulyje		18
	E. Čekienė — Lilija Šukytė	19
	A. Saudargienė — Sydnėjaus moterų veikla	20
	P. Alšėnas — Lennon dainuojantis ketvertukas	20
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	22
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	23
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	25
• 1969 metų turinys		29

ILIUSTRACIJOS

Botticelli	Madona	3
B. Jameikienė	Trys Karaliai	4
J. Paukštienė	Lietuvės	5
J. Paukštienė	Prie aukuro	6
Cignaroli	Šv. Teresė	12
Rubens	Šv. Teresė	13
V. Krištolaitytė	Figūra gamtovaizdyje	15
M. Ladigaitė	Moterys	16

"M O T E R I S" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1969 m. Nr. 6 (72)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija nagrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1969 m. Nr. 6 (72). Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1969 Nr. 6 (72)

Sveikiname su Šv. Kalėdomis ir Naujais Metais

"Moters" redakcija ir administracija

ŠV. JUOZAPAS

Liet. liaudies menas

D. MICKUTĖ-MITKIENĖ

TA, KURI SUPO . . .

Ten, Tėviškėlėj miela motulė,
Ta, kuri supo: liuli, oi liuli . . .
Ta, kuri kėlus rytą anksčiausią,
Rišo lopšelį laukuos po kriauše.

Rugelius rišus paskui kirtėją,
Saulutei sėdant ji vos paėjo.
Grįžtant namolei vakarą vėlų,
Liejo dainužėj varganą gėlą . . .

Vaiko rankutę prie kaktos kėlė —
Mokė žegnotis — ta motinėlė.
Balta skarelė galvą jai puošė,
Kai bažnytėlėn eiti ji ruošės.

Rankoje puokštė rūtų ir mėtų,
Tam, kad širdužę mažiau skaudėtų.
Tai ne žibuoklę, nei kitą žiedą,
Ten lakštutėlė naktim apgieda —

Tai tik motulės ilgesį nykų
Tų, kur išėjo . . . ir neparvyko:
Tie, kuriuos supo liuli, oi liuli,
Po samanėlėm eglyne guli.
Kiti — už jūrų-marių nuklydę —
Juos visus maldos motulės lydi . .

KŪČIŲ VAKARAS LIETUVOJ

Jau seniai kisielius šąla —
Mama, ruoški Kūčiai stalą!
Tėtis atnešė jau šieną,
Ir pastatė paliai sieną.

Jis toks kvepiantis ir žalias —
Sausos gėlės iš pievelės.
Jas mama ant stalo draiko:
Kad lygiau būtų, pataiko.

Iš mergautinės dar skrynios,
Baltą staltiesę lininę,
Ją išlygina, išglosto —
Taiso dvylikai valgių sostą.

Davus ženklą tėvo valdžiai,
Šeima kaupiasi pamaldžiai,
Kūčių vakarą, kaip dera,
Tardami po žodį gerą
Jie dalinasi plotkelę.

TADA BUS RAMU

Laisvės čia daug,
Bet laimės visviena
Nėra be namų!
Vien tik tenai,
Kur senoliai gyveno
Lietuviui ramu.

Džiaugsmo žiedai
Nežydės čia ant kelio,
Kol koja sava
Žengsi per tėviškės
Lygumą žalią,
Kai vėl bus laisva.

Gimtąją Žemę
Svajonėm telankom,
Sapnuojam naktim,
Bus valanda —
Glamonėsim ją rankom,
Regėsim akim.

Laikas pramuš
Kietą uždangą plieno
Link mūsų namų,
Žengsim žeme,
Kur senoliai gyveno —
Tada bus ramu.

BOTTICELLI MADONA

ŽYDŲ GYVENIMAS KRISTAUS LAIKAIS

Z. D.

Kaip atrodė ir kas Jis buvo kaipo žmogus — Tasai, kurio atėjimas į pasaulį yra tapęs didžiausiu įvykiu visoje žmonijos istorijoje? Kaip Jis, kaipo žmogus, pritapo toje tautoje į kurią Jis atėjo? Kokia buvo jo fizinė išvaizda, kokie rūbai, ką Jis valgė, kokiuose namuose gyveno ir t. t.?

Kaip žmogus Jis buvo tikras Augusto ir Herodo laikų Palestinos Izraelitas. Jo fizinė išvaizda niekuo nesiskyrė nuo kitų to meto izraelitų, gyveno paprastoje vieno kambario triobelėje, dirbo, rengėsi, valgė ir kalbėjo kaip ir kiti Jo laikų ir Jo tautos paprasti žmonės. Tad viskas ką galima pasakyti apie to meto izraelitų kasdienos gyvenimą, galima pritaikyti Jam, ir tokiu būdu susidaryti tikrą ir konkretų Jo, kaip žmogaus, vaizdą.

* *
*

Palestina, arba Kanaano Žemė, kaip kad ji Kristaus laikais buvo vadinama, yra labai maža valstybė — visas jos plotas apima maždaug tik apie aštuonis tūkstančius kvadratinių mylių. Per dvi dienas pėsčiomis galima nueiti nuo Nazareto iki Jeruzalės, o nuo Jeruzalės iki Jericho užtenka vienos dienos. Bet tokiame mažame plote gamta yra nepaprastai įvairi, gal niekur kitur pasaulyje tokiuose mažuose atstumuose gamta nėra taip kontrastiška, kaip tenai. Paėjus porą valandų nuo jūros pakraščio atsidursi prie baugingančių kalnų, išdžiūvusių griovių ir daubų, dar už kokios dvidešimties mylių stūkso sausros džiovinami miškeliai arba tuščios vietos, kur jokios gyvybės nėra, o dar po kokios valandos kelionės atrasi lygumas pilnas turtingiausios augmenijos. Visoje Palestinoje buvo daugybė natūralių didelių ir mažesnių olų, kuriomis naudojosi ir žmonės ir gyvuliai, olų panašių į tą, kur slėpėsi karalius Dovydas, persekiojamas savo sūnaus, vienoje iš tokių olų greičiausia ir Jėzus yra gimęs.

* *
*

Kristaus laikais eilinių Palestinos gyventojų namai buvo labai paprasti. Dauguma gyventojų buvo kaimiečiai ir gyveno mažais kaimeliais. Tose vietose, pav. Judejoje, kur gamta buvo žiauri ir kur buvo trūkumas vandens, žmonės gyveno tik ten, kur artimai buvo kokia vandens versmė ar šaltinis. Miesteliai visoje Palestinoje taip pat buvo, galima sakyt, tik didesni kaimai. Archeologai nustemba, kai atkasę kokį garsų Šv. Rašte minimą "miestą", pamato, kad tai būta tik gal kiek didesnio paprasto kaimo.

Kaimuose, kaip kad Nazarete, kur Jėzus augo, gyvenamasis namas buvo paprastas keturkampis vienaaugštis pastatėlis pusiau perdalintas: viena pusė šeimai, antroji turimiems gyvulėliams. Kiek daugiau pasiturintieji turėjo truputį ištaigingesnes gyvenamąsias patalpas. Namo stogas buvo labai svarbi gyvenamosios patalpos dalis. Ir ne vien tik kaip namo apsauga nuo lietaus ar saulės. Jis buvo plokščias ir truputį nuožulnus, kad galėtų nutekėti lietaus vanduo, o saugumo sumetimais apsuptas turėklais. Ant stogo buvo laikomi darbo įrankiai, ten buvo džiovinami baltiniai, vasaros naktimis ten buvo galima miegoti. Stogas buvo vieta nueiti pasimelsti ar šiaip pailsėti. Kaikas ant stogo pasidarydavo palapinę. Vėliau vieton palapinės, turtingesnieji pradėjo statydintis kambarį — taip pamažu prieita prie antrojo aukšto — "viršutinio kambario" vadinamo *cenacula*. Tokiame "viršutiniam" kambary Jėzus su savo mokiniais valgė paskutinę vakarienę.

Kaimo žmonių namai dažnai būdavo sujungiami su gamtos padarytaja ola, ir tai buvo didelis patogumas karšto klimato krašte: ten buvo galima vėsumoj laikyti maistą ir apsaugoti jį nuo greito sugedimo. Kaimuose visi apie savo triobas turėjo sodus ar daržus, kur galėjo auginti daržoves ar figų medžių pavėsyje ilsėtis.

Žydai buvo švarūs. Valgyti nenusiplovus rankų buvo skaitoma nuodėmė. Penktadieniais po pietų, prieš užšvenčiant Sabbath — subatą — buvo patariama gerai nusiplauti visą kūną. Kūnui apsitrinti vartojo kempines, buvo žinomi ir šepečiai. Vyrai augino barzdas, vyrai ir moterys nešiojo ilgus plaukus, kuriais gėrėdavosi ir didžiuodavosi, juos tepdavo kvepiančiais aliejais ir šukuodavo iš medžio ar kaulo padarytomis šukomis. Ypatingai moterys labai daug dėmesio kreipė į savo plaukus: juos visaip pindavo, puošdavo blizgučiais ir kaspinais. Vyrai ir moterys labai mėgo kvepalus, kvėpindavosi ne tik save, bet ir savo gyvenamas patalpas — tai sumažindavo prakaito ir burnos kvapą, kuris, privalgius svogūnų ir česnakų, nebūdavo labai malonus. Kaikurie kvėpalai buvo labai brangūs, pav. nardas, kuriuo Marija Magdalena tepė Kristaus kojas. Moterų pomėgiui puoštis vyrai pritarė, jie patys puošė savo žmonas nesigailėdami išlaidų.

Iš to, kad izraelitai tiek daug dėmesio kreipė į savo išvaizdą ir švarą, galima daryti išvadą, kad jie buvo socialūs. Labai vertino draugavimąsi ir dažnus susitikimus su draugais, kaimynais ir giminėmis. Šeimos švenčių jie turėjo nemažai: sužadėtuvės, jungtuvės, kūdikio gimimas, kūdikio apipjaustymas ir pan., vis tai buvo progos susiciti, pasižmonėti.

Kūdikio gimimas buvo bene pati didžiausia šeimos šventė, didžiausias jos džiaugsmas. Linksmoji naujiena tuoj pat buvo siunčiama giminėms ir draugams, ir visi buvo kviečiami puotai. Žydai kūdikį skaitė didele palaima ir didžiausiu šeimos turtu: juo daugiau šeimos prieauglio, juo daugiau garbės ir pasididžiavimo. Nevaisingumas buvo didelė gėda ir pažeminimas.

Gimęs kūdikis būdavo nuprausiamas, jo kūnelis ištrinamas sūrum vandeniu, suvystomas ir tada atnešamas parodyti susirinkusiems. Sveikinimai būdavo ypatingai gausūs, jeigu tai buvo berniukas, mažiau entuziastingi — jeigu mergaitė. Betgi didžiausias džiaugsmas šeimoje būdavo, jeigu pirmagimis būdavo sūnus. Motina savo kūdikius maitindavo krūtimi labai ilgai, dažnai iki dvejų ar net trijų metų. Tai apsaugodavo kūdikius nuo daugelio ligų, ypatingai nuo dizenterijos.

Kiekvienas vyriškos lyties kūdikis turėjo būti apipjaustytas. Kristaus laikais tai turėjo būti padaryta aštuntoje dienoje po gimimo. Apipjaustymo metu kūdikiui buvo duodamas vardas, kurį parinkdavo tėvas. Pavardžių žydai neturėjo: prie duotojo vardo žmogus turėjo tik savo tėvo vardą.

Pirmuosius gyvenimo metus vaikai būdavo savo motinų globoje: žydės buvo puikios motinos — pasišventusios ir sąžiningos. Duktervs būdavo motinų globoje kol ištekėdavo, o berniukai vos tik kiek paaugę būdavo pradedami mokyti to verslo ar darbo, kuri dirbo jų tėvai, be to, visi berniukai buvo siunčiami į mokyklas. Palestinoje pradinės mokyklos buvo prie kiekvienos sinagogos. Turtingų ir beturčių tėvų vaikai, sulaukę penkerių metų amžiaus būdavo ten siunčiami ir buvo mokomi beveik išimtinai tiktai Torah. Alfabetas, skaitymas, vėliau truputis istorijos ir geografijos — viskas buvo mokoma tiktai iš šventųjų knygų — Torah. Jaunuoliai, kurie norėjo specializuotis religinėse studijose turėjo vykti į Jeruzalę ir įsijungti į tas mokyklas, kuriose mokė augščiausieji Įstatymo žinovai. Bet ir šiose augštosiose mokyklose buvo dėstomi tik religiniai ir moralės dalykai — kitokių mokslų Izraelyje nebuvo. Talmudo skyriuje, kuriame duodami nurodymai tėvams, sakoma, kad sulaukęs penkerių metų vaikas jau turi pradėti šventąjį mokslą, dešimtics metų — atsidėti studijavimui tradicijų, trylikos — jau turi žinoti visus Jahovos Įstatymus ir vykdyti jų reikalavimus, sulaukęs penkiolikos, jei nori, gali pradėti savo mokslą tobulinti.

Taigi, išskyrus tuos, kurie norėjo mokslą tęsti, žydų vaikų mokslas baigdavosi jiems sulaukus trylikos metų. Nuo trylikos metų jaunas izraelitas jau buvo nebelaikomas vaiku, buvo priimamas į suaugusių vyrų eiles, nuo tada jis turėjo kasdien kalbėti nustatytas maldas, pasninkauti, atlikti kasmetines tradicines keliones į Jeruzalę, o nuėjęs į šventyklą turėjo teisę eiti į "vyrų kiemą" — jis jau buvo pilnateisis Izraelio tautos narys.

Izraelio vyrai kurdavo šeimas gana anksti, buvo laikomasi nuomonės, kad aštuoniolika metų vyrui yra pats geriausias laikas vesti. Įdomu, kad izraelitų jungtuvėse buvo labai mažai religinio elemento. Praėjus metams po sužadėtuvių būdavo ruošiama labai iškilminga vestuvių puota, į kurią būdavo kviečiami visi giminės, visi kaimynai, visi draugai ir draugų draugai. Tai matome ir šv. Rašte minimose vestuvėse, kur buvo pakviestas ne tik Jėzus ir Jo motina, bet ir visi Jo apaštalai ir mokiniai. Vestuvių išvakarėse jaunikis, lydimas draugų, vykdavo parsivesti sužą-

B. JAMEIKIENĖ TRYS KARALIAI

J. PAUKŠTIENĖ LIETUVĖS

dėtinės į savo namus. Ta proga jis būdavo apsirengęs puošniausiais rūbais, išsitepęs kvapniausiais aliejais. Nuotaka, palaidais, iškvėpintais plaukais, pridengta šydu ir išpuošta kiek tik tėvų materialinis išteklius leido, būdavo sodinama į neštuvus ir pulko draugių lydima vykdavo į savo būsimo vyro, ar, tikriau, į vyro tėvų namus. Po jungtuvių jaunoji pora atsiskirdavo nuo tėvų ir patys kurdavosi gūžtą sau ir savo būsimiems vaikams. Kai procesija, lydinti jaunąją, atvykdavo — jaunojo tėvai sukalbėdavo tradicinį palaiminimą, jaunoji su savo draugėmis būdavo nuvedama į jai skirtą patalpą, o jaunasis palikdavo žaisti ir šokti su svečiais.

Kitą dieną iki pavakarės svečiai ir jaunasis vėl žaisdavo ir šokdavo, valgydavo ir gerdavo. Dienai baigiantis, pamergių lydima, būdavo atvedama jaunoji ir sodinama į tam tikslui paruoštą krėslą. Visos pamergės, kurių paprastai būdavo dešimt, rankose laikydavo lempas, jos kartu su jaunąja dainuodavo tradicines dainas ir laukdavo ateinant jaunikio. Temstant ar ir visai sutemus ateidavo jaunasis. Nuotakos palydovės užsidegdavo turimas su savim lempas — didelė gėda būdavo toms, kurių lempoms pritrūkdavo aliejaus... Šį vestuvių momentą Kristus yra panaudojęs prilyginime apie išmintingas ir neišmintingas merginas, laukiančias atvykstant jaunikio. Jauniesiems pasišalinus vestuvių puota būdavo tęsiama toliau, ji tęsdavosi septynias dienas, kartais dar ilgiau, nenuostabu, kad pritrūkdavo vyno...

Moteriai skirtoji padėtis visuomenėje Izraelyje buvo gana žema. Rabinai patardavo vyrams kiekvieną dieną dėkoti Dievui, kad jie gimė vyrais, o ne moterimis. Moterys nevalgydavo kartu su vyrais: vyrams valgant jos stovėdamos jiems patarnaudavo, gatvėje ar šventvkloje jos turėjo laikytis atstu nuo vyrų: buvo laikoma labai netinkamu dalyku gatvėje vyrui kalbėti su moteria, o vpatingai su savo žmona. Galima suprasti kaip apaštalai nustebo pamatę Jėzų prie šulinio besikalbant su moteria ir dar samariete...

Bet siaurame šeimos ratelyje moteris, nors beveik visiškai priklausoma nuo vyro, buvo aukštai vertinama, vertinama daugiausia dėl to, kad ji sugebėjo gerai atlikti sudėtingus namų darbus. Ji verpė, audė ir siuvo savo šeimai rūbus, ji kiekvieną dieną girnomis malė grūdus, kepė duoną ir gamino kitą maistą. Pats pagrindinis ir pats svarbiausias žydų maistas buvo duona — turtingieji valgė kvietinę, o neturtingieji tenkinosi miežine. Kepdavo ją nedidelėje krosnelėje, mažais, apvaliais kepaliukais. Iš stambiai sumaltų miltų virdavo kruopas ar košę, o iš pačių geriausiųjų kepdavo pyragus, tešlą paskaninant kmynų, cinamonų ar mėtų kvapais. Iš krakmolo ir medaus darė saldainius, karvių pienas buvo retas dalykas, dažniausia tenkinosi ožkų pienu, iš kurio moterys mokėjo pasigaminti ir sūrių, o rūgščią grietinę supylusios į odinį maišelį, smarkiai kratydamos pasidarydavo sviesto. Plačiai ir gausiai buvo vartojamas medus ne tik maisto, bet ir medicinos reikalams. Labai daug valgė daržovių, ypač agurkų, svogūnų ir česnakų, labai mažai mėsos. Jos pakankamai turėjo tik turtingieji, biednuomenė pasipjaudavo kokį gyvulį tik švenčių ar didesnių iškilmių progomis. Neturtingiesiems daug labiau buvo prieinama žuvis. Ji būdavo sūdoma ar džiovinama ir valgymui įvairiais būdais paruošiama, ir jos Izraelyje buvo gausu. Visas virimas — kepimas buvo pagrįstas aliejum. Palestinoje augo daug alyvmedžių, tad aliejaus ne tik kad netrūko, ji net eksportuodavo.

Kaip ir kiekviena kasdieninio gyvenimo smulkmena, taip ir maisto paruošimas bei pagaminimas buvo saistomas įvairiais religiniais nuostatais bei nurodymais ką galima valgyti, o kas draudžiama, ir peržengimas tų taisyklių buvo skaitomas dideliu nusikaltimu. Kiauliena pav. buvo griežtai uždrausta, nevalia buvo valgyti ir kiškio (zuikio) mėsos. Kiekvieno, kad ir leidžiamo valgyti, gyvulio mėsa buvo skaitoma nešvari (nekošer), jeigu gyvulį papjovus nebuvo tinkamai nuleistas jo kraujas.

* *
*

Daugybė ryšių siejo Jėzų su Izraelio tauta, bet deja, To tauta Jį atstūmė, nes Jis buvo ne toks Mesijas kokios jie laukė.

Žydų gyvenimą Kristaus laikais yra aprašęs Henri Daniel-Rops, žymus katalikų rašytojas ir Prancūzų Akademijos narys. Rašant šį rašinį ta knyga ir buvo pasinaudota.

PETRONĖLĖ ORINTAITĖ

TREMTINIO GIESMĖ

Mes benamiai klajūnai keleiviai —
išdraskyti namų židiniai...
Daužo viesulai tremtinio laivą,
kur nublokš? — nežinai...

Debesėli, man skleiski padangtę,
šiurpią naktį žvaigždė tepaguos,
ir sapnuosime tėviškės slenkstį,
tartum saulę danguos...

Mes giedosim gyvybę tėvynės,
ir kovos pažadai — lig mirties...
Zėri Nemunas ten sidabrinis,
ir šilai Siesarties...

Ak, budėsim už gintaro krantą,
už pavasarį laisvo želmens,
broliai nuoskaudą karčią iškentę
vėl gyveniman žengs...

Amžinai Lietuvoj mūsų širdys
lino žiedu pro šalną plastės,
laisvės ilgesio taurę pripildys
žiburiai ateities...

Girdim Varpą — giesmė Vilniuj skardi,
Paneriai kvepia sodų žiedais,
ir maskolių vergystę suardom
Balto Vyčio kardais...

E. VYDIENĖ

PRIE KARSTO

Ko verkiat, ko raudat dukros ir sūnūs?
Ko braukiate ašaras marčios ir žentai?
Jau niekad nepūsiu aš namų dūmus...
Jaunyste težydi senieji namai.

Ką veiksiu aš stagaras žydinčioj žemėj?
Drugeliai ir bitės manęs nelankys,
Tik degs mano kūnas pakilusioj saulėj
Braškės mano kaulai, juos vėjas lankstys.

Laimingas ilsiuosi tarp gėlių trapiųjų,
Su jomis keliausiu į žemės įsčias.
Jau peržengiau slenkstį žmonių mirtingųjų,
Jau matau didžiosios paslapties laukus.

Ko verkiat, ko raudat? Juk gėlės man žydi
Švelniai priglūdę prie mirties šaltos,
Niekam neregėti sodai mane lydi
Juose po kelionės ramiai aš ilsiuos.

Pakilsiu aš vėliai iš žemės krūtinės
Nei medis išdžiuvęs išleisiu šakas,
Su jumis dainuosiu dainas lopšines,
Jūs garbinsit mano jaunystės jėgas.

Ko verkiat, ko raudat? Esu aš laimingas,
Nes paslaptį didžią aš menkas žinau:
Nepražydės tiems žiedas dangaus stebuklingas
Kurių žvilgsnis tesiekia slenksčio išdidaus.

J. PAUKŠTIENĖ — PRIE AUKURO

A. PRIŽGINTAITĖ

PĖDOS PUSNY

Tiktai pėdos pusny mano žingsniai šioj žemėj
užpustytos išnyks... Jokio ženklo, žymių —
Ir kai vasaros vėjas ten pienę kedens,
kas beklaus kas praėjo taku apsnigtu? —

Skolintoj valandoj tiktai savąjį džiaugsmą,
Tiktai savąjį skausmą, man rodos, nešu — —
Šitaip niekad, taip niekas!, savyje aš kartoju;
bet kuo skiriasi kapas kapuos iš kitų —

ATSIGRĘŽKIME VEIDU Į VAIKĄ

D. PETRUTYTĖ

"Mes negalėsime auklėti tol, kol gerai nepažinsime savo auklėtinio".

Prof. G. Sergi

VAIKAS — NEŽINOMASIS

Reikia manyti, kad dauguma šių dienų intelektualų yra skaitę arba bent susipažinę su garsiąja Aleksio Carrel'io knyga "Žmogus — nežinomasis". (Alexis Carrel — MAN THE UNKNOWN, Pelican Books A. 181, 1948. Hamish Hamilton, London, 1954).

Pats įdomiausias dalykas, kad šitoje vertingoje knygoje nėra nė vieno perskyrimo, kuriame būtų kalbama apie vaiką, kuriame būtų nagrinėjamos vaiko, kaip nežinomojo ir iki šiol pakankamai nepažintojo žmogaus poreikiai ir problemos.

Iš tikrųjų, niekas negali užginčyti, kad vaikas, kurį mes auklėjame, šviečiame ir mokome, tebėra iš esmės nepažintas. Negana to, kad mes vaiko nepažįstame, kad mažai težinome apie jo dvasios raidą, apie jo inteligencijos, proto, valios ir jausmų plėtrą bei jų tarpusavio sąveiką, bet blogiausia yra tai, kad mes visu tuo neperdaugiausia ir domimės. Kol mus gaubs abejingumas, tol ir žinojimui nebus kelio į mūsų sąmonę.

Mus domina paaugliai, jaunuoliai, suaugę ir pagaliau pasenę žmonės. Mus tikrai domina vienokia ar kitokia jų elgsena. Mes gyvai ir visokiomis priemonėmis bandome spręsti žmogiškąsias problemas, kurios kiekybiškai vis daugėja, o kokybiškai vis įvairėja. Ir ne vienam šiandien atrodo, kad žmonija jau iki kaklo yra pasinėrusi tose problemose. Žvelgiant į statistinius duomenis, kurie rodo kaip sparčiai auga nusikaltimai, kokiu siaubingu srautu liejasi žiaurus nužmogėjimas, tai ateitis tikrai neatrodo žavinga.

Gal ne vienam kils mintis, kam taip pesimistiškai galvoti, o gal vieną dieną viskas kuo puikiausiai susitvarkys? Gal būt. Tačiau sunku patikėti, kad kada nors bus galima išspręsti problemas, kurias mums kuria "nežinomasis arba nepažįstamasis žmogus". O neįmanoma bus atskleisti to "nežinomojo" dvasios paslaptis ir keistas jo elgsenos motivacijas tol, kol mes nepažinsime vaiko — to vaiko, kuriuo yra buvęs kiekvienas suaugęs žmogus. Paprastai galvojant, negalima bus suprasti dabarties ir keistų jos apraiškų, kol nepažinsime, ir gerai nepažinsime, praeities. Dabartis yra ne kas kita, kaip praeities padarinys.

Ar ne vaikas sukuria žmogų?

Nežiūrint daugelio pastangų, faktas lieka faktu, kad žmogui iki šiol dar nepasisekė pažinti savęs. Po ilgų ieškojimų ir sunkių bandymų surasti save, jis vis dar tebėra akligatvyje. Kas gi jį užlenkė ir uždarė tame akligatvyje? Kodėl jis ten blaškosi, norėdamas tiesiai prasiveržti, kai atgalios kelias atviras? Berods, jog visos tos nesėkmės vienintelė priežastis — nepažinimas vaiko, nesidomėjimas jo dvasine plėtra, klaidingas interpretavimas vaiko veiklos, laikant ją tik žaidimu, neturinčiu gilesnės reikšmės nei prasmės ir, pagaliau, nesiskaitymas su gyvenimo dėsniu, kad "VAIKAS YRA ŽMOGAUS KŪRĖJAS". Nors ir keistai skamba, bet taip yra: visa, ką suaugęs turi, jis turi iš vaiko, iš savo kūdikystės. F. Froebel'is (1783-1852) šią tiesą šitaip yra išreiškęs: "Visų žmogaus veiksmų užuomazgos glūdi vaike". (F. Froebel: The Education of Man.)

Kiekvienas suaugęs žmogus, jaunuolis ar jaunuolė yra tokie, kokius juos sukūrė vaikas per pirmuosius šešerius savo gyvenimo metus. Vaiko kūrybinio darbo rezultatus apsprendžia vaikystės ir kūdikystės laikų gyvenimo sąlygos. O kad jos yra skurdžios, (ne tiek fiziniu, kiek dvasiniu požiūriu), ypatingai šioje aukštos civilizacijos gadynėje, tai neužginčijamas faktas. Bet, deja, šis akivaizdus faktas tebėra dar tamsių prietarų užgožtas.

Tačiau jau galima ir pasidžiaugti, kad šiokios tokios prošvaistės šioje srityje ima, tai šen, tai ten, blykstelti. Tos prošvaistės, tai beveik nuolatinis minėjimas ikimokyklinio vaiko, valstybės atkreipimas dėmesio į tokius vaikus, steigimas jiems specialių įstaigų, vadinamų "Montessori mokyklomis" arba "Montessori vaikų nameliais", kurių pirmieji pionieriai buvo ir tebėra tėvai. Pagaliau ir mūsų lietuviškoji bendruomenė yra patekusi ton orbiton, paskelbdama šiuos 1969 metus "šeimos ir švietimo metais".

Žinoma, visa tai yra tik lašas jūroje. Dar permažai turime tokių asmenybių, kurios pajėgia suprasti kokią didelę reikšmę ir praktišką naudą gali turėti sąmoningai bei išmintingai puoselėjamas ikimokyklinis auklėjimas. Tai vienintelis tikras būdas, kuris galėtų pakeisti pasaulio "veidą" plačiąja žodžio prasme ir sustiprinti mūsų lietuviškosios išeivijos apirusias gretas, užtikrindamas sąmoningą tautinį tęstinumą, siauresniąja žodžio prasme.

Visi bandymai perorganizuoti žmogų ir visuomenę, švietimą, mokymą ir auklėjimą, tuo būdu užtikrinant žmogui normalią fizinio augimo ir dvasios plėtros eigą nuo gimimo iki subrendimo, kol kas tebėra dar užuomazginėj arba pirminėj stadijoje.

Be galo yra sunku kalbėti apie žmogaus auklėjimą, o labiausiai apie naujagimio auklėjimą, kada jis daugiausia jo yra reikalingas, kadangi auklėjimas yra sutapatinamas su mokymu. Mokymą galima būtų pavadinti suaugėlio amatu ir karjera, o auklėjimą — sąmoningu pagalbos teikimu žmogui nuo pat gimimo, atsižvelgiant į jo psichofizinius ir psichofiziologinius reikalavimus.

Persiorganizavimas turi atsiremti į vaiką

Perorganizavimas arba persiorganizavimas reiškia ne ką kitą, kaip pozityvias pastangas geriau, greičiau ir sėkmingiau pasiekti tikslą. Šitokios pastangos dažniausiai yra nukreiptos į labiau efektingą gamtos turtų eksploataciją, į geresnį ir teisingesnį tų gėrybių padalinimą žmonijai. Persiorganizavimo pastangose glūdi ir visuomeninių gyvenimo formų evoliucija, nors, iš tikrųjų, tose pastangose pats žmogus beveik neįžiūrimas, nejaučiamas ir nematomas. Todėl ir kyla

klausimas, ar gali būti įmanomas bet koks pagerėjimas, jei persiorganizavimo pastangos prasilenkia su pačiu žmogumi ir jo plėtros pagrindiniais dėsniais? Reikia manyti, kad tol, kol pats žmogus-vaikas netaps visų siekių ir pastangų centru, kol į jį nebus rimtai žiūrima, kaip į patį svarbiausią išeities tašką, tol visi antraeiliai bandymai, kaip iki šiol, taip ir toliau, mažai teatneš naudos sprendžiant surizgusias žmonijos problemas. Viskas, kas liečia žmogaus veiklą, visuomeninį, profesinį, kultūrinį ar luominį jo gyvenimą, organizacijas ir visa kita visiškai ir be jokių išimčių priklauso nuo žmogaus. Viskas yra jojo padaras ir viskas atspindi jo sielos būseną, jo vidines nuotaikas.

Jokie pasaulio atnaujinimai, jokie persigrupavimai nebus veiksmingi, kol pats atnaujintojas-žmogus liks nepaliestas esminių reformų dar pačioje jo gyvenimo pradžioje. Juk nežiūrint gražiausių pamokslų ir daugybės patraukliausiai parašytų knygų apie meilę ir žmoniškumą, nužmogėjimas visgi ima viršų. Kodėl?

Ogi paprastas dalykas — visai nesiskaitoma su faktu, kad suaugęs žmogus ir fiziškai, ir dvasiškai jau yra užbaigęs formavimosi ciklą ir jo žmoniškumas priklauso nuo to, ant kokių pamatų yra pastatytas jo asmenybės pastatas. Kaip fiziniai trūkumai yra pastovūs, kuriuos, kaip sakoma, tik karstas beištaiso, lygiai taip pat pastovūs yra ir dvasiniai trūkumai. Ar ne juokingai atrodytų žmogaus pastangos, kuris norėtų ir bandytų suaugusį medį ištiesinti arba pakreipti jį kiton pusėn? Todėl išmintingas liaudies priežodis ir pataria mums lenkti medį kol jaunas.

Šiandien reikalingas yra "naujas žmogus" naujo pasaulio apvaldymui ir jo koordinavimui. Jau aiškiai matyti, kad naujas pasaulis ne tik formuojasi, bet, kad jis gerokai jau yra pranokęs jame gyvenančiųjų žmonių pasiruošimą teisingai suvokti naujo gyvenimo reikalavimus.

Žmogiškasis persiorganizavimas būtinai privalo atsiremti į vaiką, tai yra, į tą žmogų, kuris tebėra tapimo būsenoje. Vaikai yra kertiniai akmenys ant kurių tegali išaugti sveika visuomenė — kūrybinga, brandi savo jausmais ir iškili savo žmoniškumu.

Per vaiką žvelkime į save

Išstudijavome tolimąsias erdves ir žvaigždynus, ištyrinėjome vandenynų dugnus, nepagailėjome nei pastangų, nei milžiniškų materialinių išteklių, kad pasiektume tolimuosius kūnus erdvėje, bet palikome nežinomybės skraiste apgaubtą tą, kuris yra arčiausia mūsų, kuris yra mūsų esybės dalis. Dabar pats laikas būtų, atitraukus savo žvilgsnį nuo tolimųjų erdvių ir atplėšus savo akis nuo beribių vandenynų, žvilgterėti į save, tyrinėtojo ir vertintojo akimis. Pabandykime suprasti, kodėl mes tokie, o ne kitokie teigiamąja ar neigiamąja prasme. Ir pamatysime, kad sunku atrasti atsakymą į šį klausimą. Tačiau prisimindami savo vaikystės laikus ir apystovas, ne vienas gana greit išsiaiškinsime ne vieną sudėtingą mūsų asmenybės bruožą. Gal būt, toks savęs panagrinėjimas, glaudžiame santykyje su prabėgusiais vaikystės metais, padės mums visu rimtumu atsigręžti į vaiką ir paskatins, gal būt, visu nuoširdumu susidomėti juo ir jo plėtros reikalais.

☆ ☆

ŠVENTOJI TERESĖ ĮŽYMIOJI ISPANIJOS MOTERIS

P. GAUČYS

Ryšium su neseniai praėjusia šv. Teresės 450 m. gimimo sukaktim, tarpuos būsiant pravartu, nors ir pavėluotai, susipažinti su žymiausios Ispanijos istorijoje ir vienos pačių didžiųjų pasaulio moterų gyvenimu, o taip pat ir su josios raštais.

Šv. Teresė garsi ir reikšminga ne tiek savo gilumu, kiek daugiapusiškumu. Pirmiausia, ir visų svarbiausia, ji buvo šventoji, ir jos šventumas, toks patrauklus ir toks kilnus, josios bendralaikių buvo pripažintas dar jai tebegyvenant. Ji taip pat buvo įžymi ir kaip mistikė regėtoja: jos mistinių išgyvenimų aprašymai yra pagrįsti ne skaitymu, kaip kad daugelio kitų rašytojų, bet jos pačios patyrimu. Ir vistik, nepaisant jos šventumo ir mistiškumo, ji niekad nepaliovė buvusi žmogiška. Jos asmenybėje nieko nebuvo atstumiančio: kunigaikščiai ir monsenjorai ja gerbė, kaimiečiai ir varo-

vai ją dievino. Netgi ir jos šventumas nebuvo oraus pobūdžio, tariant, toks, kuris žmogų verčia jausti, kaip yra beviltiška mėginti būti geru. Ji buvo toli nuo to sparnuoto kopimo tobulybės laiptais. Kaip jos autobiografija rodo, ji pradėjo kilti iš dugno.

Teresė nebuvo susiraukusi šventoji. Ji netgi nebuvo šventoji su ramia ir paslaptinga šypsena. Iš jos raštų mes žinome ją labai mėgus gerą juoką. Ji juokėsi iš velnio, kai jai pavykdavo jį nugalėti; ji juokdavosi kai meilikautojai ją apipildavo pagyrimais; ir ji nuoširdžiai juokdavos savyje, kai žmonės įkyrėdavo jai, nes, kaip ji rašo, "visos šio gyvenimo blogybės man atrodo tokios lengvos, kad jų sunkumas nė nejaučiamas".

Prof. E. Allison Peers, jos gyvenimo tyrinėtojas rašo šv. Teresė turėjusi nepaprastą asmenybę. Jeigu ji būtų gimusi karališkoje šeimoje, ji būtų buvusi didesnė karalienė netgi už pačią Izabelė Katalikę, į kurią ji labai panašėjo. Kartu su tuo ji buvo ir įžymi rašytoja. Neišmokslinta, neprityrusi, ji nič nieko neparašė ligi nepasiekė 50 m. amžiaus. Ir po to, ji ėmėsi plunksnos tik atliekamu laiku ir rašė tarp nuolatinių trukdymų. Ir vis tik, nepaisant šitų kliūčių, ji laimėjo ispanų literatūroje vietą, kuri jai vienai tepriklauso. Ji yra išskirtina ir vienintėlė, kaip kad Cervantes, Lopez de Vega ir Calderonas yra išskirtini ir vienintėliai. Netgi ir tiems, kuriems nuostabūs dvasiniai patyrimai, apie kuriuos ji rašė, neturi prasmės, yra priversti pripažinti, kad jos raštai visiškai skirtingi nuo kitų ispanų rašytojų, ir kad ispanų proza būtų žymiai skurdesnė, jeigu šv. Teresė savo kūrybinį aktyvumą būtų nukreipusi į verpimą ar mezgimą.

Ir netgi dabar, pažymi prof. Allisonas, išvardijęs visas šitas jos savybes, mes visapusiškai jos dar neapibūdinome. Nes, jeigu jos "Gyvenimas", "Tobulumo kelias" ir "Išvidinė pilis" mum ją parodo kaip šventąją, kaip mistikę, kaip valdingą asmenybę ir kaip nepaprastą rašytoją, tas vertingas rinkinys, sudaręs 450 laiškų, atskleidžia sumanią moterį, labai gerai besiorientuojančią sudėtinguose reikaluose ir mokančią apseiti su vyrais ir moterimis, su kuriais jai teko susidurti, ir juos pastatyti kaip tik ten, kur jie geriausia tiko. Tuo atžvilgiu ir vėl, netikintieji negalėjo nepareikšti savo susižavėjimo ja.

Galiausiai, turime penktą didelį šv. Teresės veikalą: "Fundacijas" ir mes turime pačią šv. Teresę steigėją, kurioje visos kitos Teresės susitinka. Jeigu ji nebūtų buvusi tokia praktiška, ji nebūtų buvusi tokia veiksminga kaip steigėja. Jeigu ji nebūtų buvusi tokia didelė asmenybė, ji nebūtų buvusi tokia sekminga steigėja. Jeigu ji nebūtų apsigimusi rašytoja, jos fundacijų istorija tebūtų žinoma tik siauram rateliui. Jeigu ji nebūtų buvusi mistikė, mes nebūtume turėję nei jos Laiškų, nei Fundacijų, o taip pat nei Tobulumo kelio, nei Vidinės pilies, netgi nei jos "Gyvenimo" geriausių puslapių, Juo daugiau skaitome apie šv. Teresę, juo labiau mes įsitikiname, kaip tobulai jos gyvenime, lygiai kaip ir jos raštuose, stebėjimas jungėsi su veikla.[1])

Nors šv. Teresė įsteigė 17 vienuolynų moterims lygiai dvidešimties metų laikotarpyje, ji veltui praleido ketverius metus ginčams su ordinu. Jeigu mes prie šitų septyniolikos prijungsime vienuolynus vyrams, kurie buvo įsteigti jos įtakos dėka, o paskui paskaitysime basakojų vienuolių reformos istoriją, apimančią dešimtį ar penkiolika metų po jos mirties, mes susidarysime šiokį tokį supratimą apie jos įvykdytų darbų apimtį. Ir jeigu mes įsivaizduosime sąlygas, kuriose dauguma jos fundacijų buvo įvykdytos, — mes, kurie esame įpratę lengvai ir greitai keliauti, turėti pakankamai

Šv. Teresės pirmasis įsteigtas Šv. Juozapo vienuolynas Aviloje

maisto ir patogų gyvenimą, mes įsitikinsime, kad XVI šimtmečio steigėja privalėjo turėti didvyriškų dorybių labai aukštam laipsnyje.

Šv. Teresė turėjo pajėgti susidoroti su kitais mėginimais, nei XVI šimt. keliai ir užeigų namai, ir tais trikdančiais metų laikų pakitimais tarp pusiau atogrąžų karščio ir pusiau arktinio šalčio, kurie sudaro Ispanijos klimatą. Ji turėjo nugalėti atšiauriausią, griežčiausią ir kartais nepagrįsčiausią labai svarbių bei įtakingų asmenų opoziciją. Taip pat mes negalime padaryti klaidos, prileisdami, kad tas pasipriešinimas buvo blogavalis ir užsispyrėliškas. Nūdien Ispanijoje, sudarančioje apie 29 milijonus gyventojų, yra apie 50.000 vienuolių. Tačiau XVI šmt. gale, kai visos šalies gyventojų skaičius vargiai tesiekė 8 milijonus, o vien vyrų vienuolių buvo 400.000, 1570 m. gyventojų surašymas rodė, kad visų krašto gyventojų ketvirtadalis priklausė vienuolių luomui. Tad nieko nuostabu, kad kaikuriuose Ispanijos vyskupijų miestuose, kurie nebuvo ypatingai turtingi, buvo mėginama apriboti skaičių naujų vienuolynų, ypatingai, jeigu jie neturėjo donatorių ar negalėjo išgyventi iš turimų aukų.[2])

To nepaisydama, šv. Teresė tikėjo, kad vienuolynai, įsteigti be donacijų, turėjo didelę ateitį, nes jie buvo įsteigti neturto dvasioje, kuri buvo būdinga pirmykščiai karmelitų regulai. Ji nesigėdino prašyti išmaldos. Ji iš seno norėjo gyventi neturte ir ji rašė, kad "mano sąlygose galima eiti elgetauti iš meilės Dievui". Niekas tais laikais jai nepritarė, netgi jos pačios nuodėmklausis. Tiek daug buvo bepinigių vienuolynų, jie sakė, kad dvasinis gyvenimas atsidūrė žemam lygyje. Bet ji žinojo ką į tai atsakyti. Tas sumišimas, sakė ji, įvyko ne dėl jų neturto. Jų skurdas kilo dėl jų nesugebėjimo surinkti aukas. Ji buvo mačiusi ir gyvenusi turtinguose vienuolynuose ir ji galėjo savo kritikus užtikrinti, "kad įplaukų turėjimas sudaro daug didelių nepatogumų: jos yra nerimo ir netgi sumišimo priežastis". Tačiau jos priešininkai iškeldavo tiek daug įrodymų, "kad aš nebežinodavau, ką jiems beatsakyti . . . Kartais jie netgi mane įtikindavo; ta-

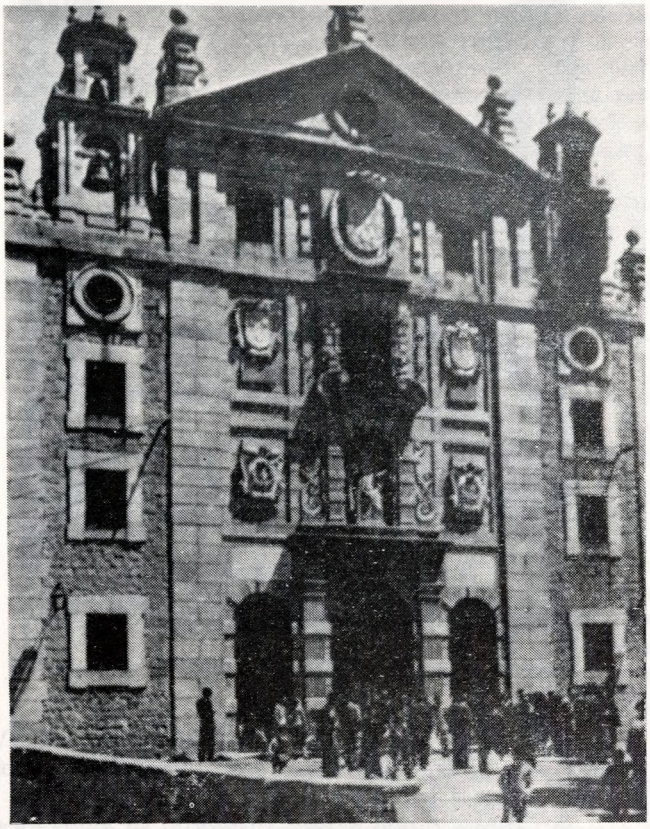

Šv. Teresės vienuolyno bažnyčia Aviloje

čiau, kai aš pradėdavau melstis, ir bežiūrėdama į Kristų, prikaltą ant kryžiaus, nuogą ir neturtėlį, aš jausdavaus negalinti pakelti minties būti turtinga. Taip aš su ašarom maldaudama, prašiau padaryti taip, kad palikčiau tokia pat beturtė kaip ir Jis".

Tokioje dvasioje ji įsteigė savo pirmąjį vienuolyną. Ji sodino ir laistė, prašydama Dievą duoti derlių. Ir Jis davė. Po dviejų metų ginčų, nesutarimų, nepabaigiamo bylinėjimos, išduotų leidimų ir atšauktų leidimų, pasipriešinimo jos pačios ordino, teologų, miesto valdybos, vyskupo, kūrijos kapitulos, pagaliau buvo įkurta šv. Juozapo bendruomenė Aviloje. Ir kai buvo įtaisytos Dievo Motinos ir šv. Juozapo statulos ir buvo pakabintas varpas, "aš pasijutau nelyginant danguje", rašė ji.

Per penkerius metus ji išbuvo tame švento neturto danguje. Ir kaip ji vėliau rašė, tai buvo patys ramiausi jos gyvenimo metai. Niekieno netrukdoma ji galėjo padaryti daug didesnę, nei anksčiau pažangą maldos srityje. Kokia pažymėtina pažanga tai buvo, mes matome iš to, kad ten bebūdama ji parašė savo pirmąją knygą — "Gyvenimą", o taip pat "Tobulumo kelią". Ji turėjo laiko galvoti apie įsteigimą kitų mažų bendruomenių, kur tokios geros sąlygos dvasiniam augimui. Ordino generolo į Ispaniją atvykimo proga ji gavo jo leidimą įsteigti daugiau vienuolynų ne tik moterims, bet ir vyrams.

Ir taip 1567 m. prasidėjo ilgas sąrašas laimėjimų, kurių kiekvienas pasiektas nugalėjus daugelį įvairių kliūčių. Sekantis vienuolynas buvo įkurtas Medinoje. Kaip anuomet, taip ir dabar, ji susidūrė su pasipriešinimu. Ji ir jos draugės turėjo vėlai nakčia įeiti į namus ir per kelias valandas prieš aušt̃ant improvizuoti koplyčią, paruoštą tą patį rytą laikyti Mišias. Išaušus rytui, ji pamatė, kad namai buvo taip apgriuvę, jog juose nebuvo įmanoma gyventi. Ji turėjo išsikelti kitur ir du mėnesius laukti ligi jie bus atremontuoti. Tas nelemtas laikas tačiau jai buvo palaimingas tuo kad tuo metu ji susipažino su būsimu savo padėjėju, "mažuoju broliu", šventuoju Jonu nuo Kryžiaus, kuris patapo josios nuodėmklausiu ir jai įkvėpė Reformos dvasią.

Panašiose sąlygose, ji steigė vieną po kito mažus vienuolynus kituose miestuose. Kelionėse po įvairias klimato zonas jos silpna sveikata žymiai pablogėjo, ypatingai dėl to meto nepaprastai blogos užeigos namų būklės. Tos užeigos ar nakvynės namai dažnai būdavo be langų, dvokią, pilni parazitų ir netgi juose būdavo laikomi gyvuliai. Taip būdavo pietuose, bet negeriau buvo ir šiaurėje, kur lyjant ar sningant, reikėjo mylių mylias važiuoti ligi rasi kokį kaimą ar galėsi persirengti, o nakčia pateksi į užeigą, kur nėra nei ugnies, nei malkų, nei maisto, o per kambario lubas šviečia dangus ir krenta lietus. Panašiai dėjosi ir su jos steigiamaisiais vienuolynais, kuriems irgi visko stigo. Vieni namai būdavo apgriuvę, kiti nesanitarinėse sąlygose, arba dideli ir šalti, ar be baldų. Labai dažnai ji pati su šluota ir šepečiu nuo ankstyvo ryto ligi vėlybo vakaro triūsė, neretai kaimynų pašiepiama. Kitur gi, priešingai, ji būdavo sveikinama ir talkinama. Motinos atnešdavo savo kūdikius jai palaiminti. Susirinkusios minios ją valiavo. Pasiturį ir įtakingieji jai siūlė pagalbą bei globą.

Neturėdama nė skatiko, kaip galėjo tais sunkiais laikais ji, švelni moteris, su labai siauru veiklos ratu, įvykdyti tokį žygdarbį, pilną beveik nenugalimų kliūčių? Norint tai pilnumoje suprasti, reikia paskaityti jos pačios kuklią darbų apžvalgą, surašytą "Fundacijose".[3])

Pasaulyje ji vadinosi Teresė Sanchez de Cepeda. Ji buvo kilusi iš taurios bajorų šeimos. Turėjo tris brolius ir devynias seseris. Būdama šešerių metų godžiai skaitė šventųjų gyvenimus ir jų įtakoje su vienu broliu buvo bebėganti iš namų, kad patektų į netikėlių žemę ir ten būtų nukankinta. Mirus motinai, tėvas ją apgyvendino augustinių vienuolyne Aviloje, kur buvo auklėjama ligi 1532 m. 1533 m. ji įstojo į Įsikūnijimo vienuolyną ir priėmė amžinus įžadus. 1537 m. ją ištiko smūgis ir jo pasėkoje daugiau kaip dvejus metus išbuvo paralyžuota. Įkarštis, su kuriuo buvo pradėjusi religinį gyvenimą, po kelių metų atvėso ligi tiek, kad ji prarado įpratimą melstis. 1542 m. jai pirmą kartą pasirodė Kristus, nors ji išbuvo atšalusi ligi 1555 m., kada vėl pasijuto deganti religiniu uolumu. Tuo laiku joje įsigalėjo mintis įvykdyti Karmeličių ordino reformą ir ją sugrąžinti į pirminę tyrumo bei griežtumo būklę. Tas ryžtas jai pridarė daug priešų, nemalonumų ir didelio kartėlio. Šv. Teresė visa tai pakėlė su nepaprastu kantrumu, nors ir išgyveno skausmingas vidines krizes, sukeltas jos priešų nepažaboto pykčio. 1579 m. sukeltoji audra pradėjo nurimti ir reformuotas ordinas pagaliau pradėjo atsiskirti nuo senojo kamieno ir sudaryti atskirą provinciją. Paskutiniai šv. Teresės gyvenimo metai buvo vieni pačių skausmingiausių. Begėdiškų viršininkių išmesta iš dviejų jos įsteigtų vienuolynų, ji atvyko į Albą, nusilpusi nuo bado ir nuovargio, ir ten mirė 1582 m. spalio 4 d. Ten ji buvo ir palaidota. 1614 m. buvo paskelbta palaiminta, o 1622 m. buvo kanonizuota. 1617 m. parlamento nutarimu paskelbta visų Ispanijos karalijų globėja.

Žymiausiais jo veikalais laikoma jos autobiografija (La Vida) ir "Vidinė pilis" (Castillo interior). Savo autobiografiją ji parašė nuodėmklausio įsakyta. Tik-

rumoje ten beveik išimtinai rašoma apie vidinį gyvenimą ir dvasinę jos patirtį. Joje atvaizduojama visa dvasinė jos sielos kova su savim pačia siekiant tobulumo viršūnės Kristuje. Toje knygoje visa išsakyta naujai, originaliai ir nuostabiai. Šventoji nesitenkina gilia savo sielos būklės analize, nei labai objektyviu savo ekstazių ir atskleidimų atpasakojimu. Priešingai, ji dažnai nutraukia savo pasakojimą ugningais savo karščiausia meile Dievui pervertos sielos šauksmais, kas suteikia knygai labai lyrišką pobūdį ir sudaro savotišką psalmyną.

Tačiau pats tobuliausias šv. Teresės veikalas yra jos "Vidinė pilis", parašytas paskutiniais jos gyvenimo metais, kai dėl basakojų karmeličių persekiojimo ji buvo atsidūrusi Toledo. Su palaužta sveikata, kamuojama didelių rūpesčių ir savo priešų persekiojama, ji ruošėsi pasidžiaugti poilsiu, kurį jai siuntė Apvaizda, kai jos nuodėmklausis, tėvas Gracianas, jai paliepė parašyti mistinį veikalą. Tokiu tai būdu atsirado ta nuostabi knyga, kuri, kaip rašo jos biografai, atrodo, išplėšė iš paties Dievo krūtinės visas kontempliacinio gyvenimo paslaptis.[4])

Jos daromas mistinio kontempliavimo laipsnių suskirstymas yra patapęs klasiniu ir jo laikosi beveik visi vėlybesnieji mistikai. Ispanų literatūros istorikai pažymi, kad retai kada dvasinio pasaulio idėjos turėjo tokį menišką, tokį šviesulingą, taip nepaprastai gražų įkūnijimą, kaip kad šioje simbolinėje sielos pilyje, nei kada nors buvo išsakyti su tokiu nuostabiu objektyvumu paslaptinga raida išvidinės patirties bei dvasinio tobulumo kelio etapai.

Baigiant šią trumputę šv. Teresės gyvenimo ir raštų apžvalgą, tenka labai apgailestauti, kad mūsų katalikiškoji visuomenė ligi šiol nesusilaukė nė vieno jos veikalo vertimo į lietuvių kalbą, nei tais laikais, kai mūsų tauta gyveno intensyvų religinį gyvenimą Nepriklausomoje Lietuvoje, nei dabar, kai buvo minima jos 450 m. gimimo sukaktis.

ŠVENTOSIOS TERESĖS VIDINĖ PILIS

(Ištrauka)

Šiandieną, bemaldaudama mūsų Viešpatį kalbėti per mane ir man nesusivokiant ką pasakyti nei kaip pradėti vykdyti tą pareigą, kurią paklusnumas man uždėjo, blykstelėjusi mintis paskatino pradėti tuo, ką dabar pasakysiu, būtent, kad mūsų siela yra tarsi kokia pilis, visa iš deimanto ar labai šviesaus krištolo, kurioje yra daug patalpų, kaip kad danguje yra daug buveinių.

Mano sesės, teisiojo siela juk yra ne kas kita kaip rojus, kuriame, kaip Dievas sako, Jis mėgaujasi. Kokia, jūsų manymu, turėtų būti patalpa, kurioje toks galingas, toks išmintingas, toks tyras, toks viso ko pilnas Karalius mėgaujasi? Aš nerandu nieko su kuo galėčiau palyginti didelį sielos grožį ir jos didelius sugebėjimus. Ir iš tikrųjų, nors ir kaip mūsų protas būtų aštrus, negali to suprasti, lygiai kaip negali suvokti Dievo; nes, kaip Jis pats sako, mus sutvėrė pagal savo paveikslą ir panašumą. Tad jeigu taip, — nėra reikalo vargti norint suprasti tos pilies grožį, nes toks yra skirtumas tarp jos ir Dievo, kaip tarp Kūrėjo ir kūrinio. Pats faktas, kad Dievas sako, jog ji sukurta pagal Jo paveikslą, reiškia, kad mes vargiai tegalime suvokti didelį sielos vertumą ir grožį.

Labai gaila ir gėda, kad dėl mūsų pačių kaltės nesuprantame savęs pačių ir nežinome kas esame. Ar nebūtų didelis tamsuoliškumas, mano dukros, kad kas nors paklaustas kas esąs, nesižinotų ir negalėtų pasakyti kas buvo jo tėvas ir motina, nei iš kur jis yra

---

1) Šv. Teresė rašė labai greitai, nesustodama pagalvoti, nebraukydama ir netaisydama, liepsnojančiu veidu švento įkvėpimo ekstazėje. Iš čia jos raštų nepaprastas spontaniškumas, gyvas žodžio karštis, uždegas širdis, nekalto nuoširdumo prieskonis ir tyrumas viso, kas išėjo iš po jos plunksnos.

2) Jos laikais daugelis vienuolynų gyveno palaidą gyvenimą ir nebuvo veiksmingi. Tyrinėtojų liudijimu, šv Teresė susidūrė su pasipriešinimu kaip moteris ir su Inkvizicijos nepasitikėjimu. Pasaulį ji vaizdavosi kaip namus, kurių šeimininkas yra Kristus, todėl reikia jam tarnauti. Savo galinga vaizduote taip išaukštino tos tarnybos žavumą, kad Ispanijos vienuolynai, nelyginant kokie magnetai patraukė visa, kas buvo tauriausia kukliuose krašto židiniuose.

3) Anglų rašytoja Kate O'Brien ją laiko genialia moterim, nes be vienos kitos mokslininkės, gydytojos ir dailininkės, genialių moterų iš viso tėra labai nedaug. Peržvelgusi visą istoriją, ji teranda tik dvi genialias rašytojas: graikų Sappho ir anglų Emily Bronti. Abidvi labai neilgai gyveno, mes labai mažai apie jas težinome, tačiau jos sugebėjo sau užsitikrinti nemirtingumą. Šv. Teresė yra geniali savo gyvenimu, nes savo nuostabiais raštais nieko bendra neturėjo su literatūra, o vien tik su Dievu.

4) Jai begalvojant kokį turinį suteikti šiam veikalui, ji turėjo regėjimą, kurio metu Dievas jai parodė nepaprastai gražų pilies išvaizdos krištolo gaublį, kuriame buvo 7 patalpos. Jų paskutinėje stovėjo Garbės Karalius, didžiausiame žerėjime, visas likusias apšviesdamas ir išpuošdamas. Už pilies ribų visa buvo tamsu ir nešvanku. Jai besistebint tuo grožiu, kuris Dievo malone gali reikštis žmogaus sieloje, šviesa staiga dingo. Nors Garbės Karalius nepasitraukė iš patalpų, krištolo gaublys paskendo tamsoje, patapo juodas kaip derva ir bjauriai dvokė.

kilęs. Tad ,nors tai yra didelis bukumas, nepalyginamai didesnis glūdi mumyse, kai nesistengiame patirti kas esame ir težinome tik gyvenančios kūnuose. Ir tik apytikriai, nes apie tai esame girdėję ir todėl, kad tai mum sako tikėjimas, žinome turinčios sielą. Tačiau koks gėris gali būti toje sieloje ar kas joje gali gyventi, ar apie didelę jos vertę — retai kada pagalvojame ir taip menkai tesistengiame rūpestingai išlaikyti josios grožį. Visas mūsų dėmesys sutelktas į deimanto įtvaro nudailinimą ar į sienas aplink pilį, kurios yra mūsų kūnas.

Tačiau žinokime, kad ši pilis turi, kaip esu sakiusi, daug patalpų, vienos jų aukštai, kitos žemai, trečios iš šonų, o viduryje jų visų yra svarbiausia, kurioje vyksta labai slapti dalykai tarp Dievo ir sielos. Labai atidžiai įsidėmėkite šį palyginimą. Gal būt Dievui pasitarnausiu, jeigu juo sugebėsiu jums duoti šį tą suprasti apie malones, kuriomis Viešpats apdovanoja sielas ir apie sielose esančius skirtumus, kiek man buvo galima suprasti, nes visų neįmanoma suprasti, tiek daug jų yra, o ypatingai tokiai menkai būtybei kaip kad aš. Kai Viešpats tas malones jums suteiks, jūs turėsite didelę paguodą žinoti, kad tokie dalykai yra įmanomi ir už tai liaupsinti Jo gerumą. Taip kaip mum nesti žalos mastant apie tai, kuo džiaugiasi palaimintieji, nes mes labiau džiaugiamės ir stengiamės pasiekti tai kuo jie džiaugiasi, lygiai taip mum nebus jokios žalos įsitikinti jog ir šioje tremtyje yra galima tokiam dideliam Dievui asmeniškai bendrauti su tokiais nevalyvais kirminais ir mylėti Jį už tokį palaimingą gėrį ir tokį begalinį gailestingumą. Esu tikra, kad ta, kuri tvirtintų esą žalinga galvoti, kad Dievas gali padaryti tokią malonę šitoje tremtyje, jai trūksta nusižeminimo ar artimo meilės, nes, kaip mes galime nesidžiaugti, kad Dievas šitų malonių suteikia mūsų artimui broliui, nekliudydamas jų gauti mum pačiom ir kad Viešpats leidžia suprasti savo didybę betkam? Kartais Jis tai daro vien tenorėdamas atskleisti savo galią, kaip sakė apie aklių, kuriam sugrąžino regėjimą, kai apaštalai Jį paklausė ar tas aklumas jam buvo duotas už jo ar jo tėvų nuodėmes. Ir taip, Jis jas suteikia ne todėl, kad jas gaunantieii būtų šventesni už tuos, kurie tokie nėra, bet todėl, kad būtų žinoma Jo didybė, kaip tai matėme šv. Povilo ir Magdalenos atveju, ir kad mes galėtume Jį garbinti Jo kūriniuose.

Galėtume pasakyti, kad tai neįmanoma ir kad nereikia paniktinti silpnųjų. Bet mažiau prarandama tuo, kad jie mum netiki, nei tuo, kad mes praleidžiame progas pamokyti tuos, kuriems Dievas tas malones suteikia ir kurie džiaugsis ir kitus paskatins labiau mylėti Tą, kuris teikia gailestingumą, būdamas toks didelis ir galingas. Tuo labiau, kad žinau kalbanti su tomis, kam negresia tas pavojus, nes jos žino ir tiki, kad Dievas parodo dar didesnius savo meilės pavyzdžius. Aš žinau, kad tokį, kuri tuo netikėtų, to niekad neišgyvens patirtyje, nes Dievas nemėgsta, kad būtų ribojami Jo darbai.

Grįžtant prie mūsų gražios ir žavios pilies, turime apsidairyti kaip į ją įeiti. Atrodo, esu sakanti kokią nesamonę, nes jeigu ši pilis yra siela, savaime aišku, kad nėra reikalo įeiti, nes mes esame joje pačioje; lygiai kaip būtų kvailystė kam pasakyti, įeiti į kambarį, kuriame jis jau sėdi. Tačiau turime suprasti, kad buvimas buvimui nelygus: kad yra daug sielų, kurios vaikšto pilies aikštėje, kurioje yra jos sargybiniai ir kad jie nesirūpina įeiti į jos vidų, nei žino kas telpa toje svarbioje vietoje, nei kas ten gyvena, netgi nei kiek kambarių ten yra. Jau būsime kaikuriose maldų

CIGNAROLI ŠV. TERESĖ

knygose radę patarimų sielai įeiti į save pačią; taigi, tai yra tas pats.

Neseniai vienas didelis išminčius man sakė, kad sielos, kurios nesimeldžia, panašios paraližuotam kūnui, kuris nors ir turi kojas ir rankas, negali jų valdyti. Lygiai yra ir sielų, tokių ligotų ir įpratusių būti su išorės daiktais, kad nėra priemonių jom pagelbėti, ir, atrodo, negalinčių įeiti į save, nes įprotis jas tokiom padarė tolydžio bendraujant su žvėrimis ir ropliais, kurie laikosi prie pilies sienų, taip kad beveik patampa panašiais į juos, nepaisant, kad iš prigimties yra tokios turtingos ir įgalintos kalbėti su pačiu Dievu.

Kiek aš galiu suprasti, durys, vedančios į šią pilį, yra malda ir mąstymas: nesakau, kad malda turėtų būti labiau protinė nei žodinė, nes kad būtų malda, ji turi būti mąstymu. Nes toji, kuri neįsisąmonina su kuo kalbanti ir ko prašanti bei kas yra Tas, kurį prašo, aš to nevadinu malda, nors ir labai krutintų lūpas. Gal kartais galima melstis ir be to atsidėjimo, bet tai tik todėl, kad apie tuos dalykus buvo mąstyta anksčiau. Tačiau tas, kuris būtų pratęs kalbėtis su Viešpačiu taip, kaip kalba su savo tarnu, nepaisydamas ar gerai kalba, o rėžia kas jam užeina ant liežuvio, to nelaikau malda, nei tegul neleidžia Dievas nė vienam

krikščioniui panašiai daryti. Pasitikiu Viešpačiu, sesės, kad jūsų tarpe tokių nebus, nes esate įpratusios tinkamai elgtis su vidiniais dalykais ir yra labai naudinga saugotis neįkristi į tokią nešvankybę.

Nekalbėkime daugiau apie tas paraližuotas sielas, nes nebent pats Viešpats ateis ir palieps joms pakilti, panašiai kaip anam žmogui, kuris trisdešimts metų išbuvo kudroje; jos yra nelaimingos būtybės ir gyvena dideliame pavojuje. Kalbėkime apie tas kitas sielas, kurios vis tik galiausiai įeina į pilį. Nes nors jos ir labai prisirišusios prie pasaulio, bet turi gerų norų, ir retkarčiais, nors ir labai retai, atsiduoda mūsų Viešpaties globai ir galvoja apie savo sielos būklę, nors ir nelabai rūpestingai. Kartais, gal vieno mėnesio protarpyje, meldžiasi, susirūpinusios daugybe reikalų, su mintimis beveik visad paskendusiom juose, nes kur slepiamas jų lobis, ten laikosi ir jų širdis. Tačiau kartas nuo karto išsivaduoja, ir labai svarbu pats įsisąmoninimas ir supratimas, kad jos eina ne prie tų durų. Galiausiai įžengia į pilies pirmuosius apatinius kambarius, bet kartu su jom įšliaužia tiek roplių, kad jom neįmanoma matyti pilies grožio ir joje rasti ramybę. Ir vistik, sugebėdamos ten įeiti, jos nemaža laimėjo.

Mano dukros, jums atrodys, kad tai įžulumas, nes Viešpaties malone jūs nesate tokios, bet jūs turite būti kantrios, nes neturiu kito būdo jum išaiškinti kaikurias mintis, kokias turiu susidariusi apie vidinius maldos dalykus. Lai Viešpats malonėja leisti man pasakyti ką nors apie juos, nes labai sunku išaiškinti jums tai, ką norėjau kad suprastumėte, nebent jūs turėjote asmeninę patirtį. Kai ji yra, kaip jūs pamatysite, negali išvengti nelietęs tokių dalykų, kurie Viešpaties malone, niekad neturi mum rūpėti.

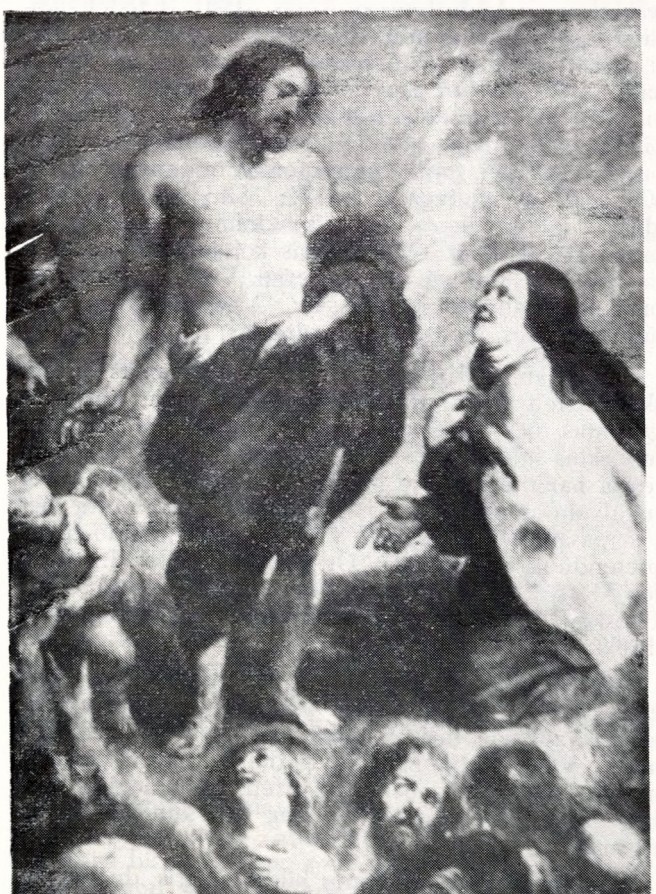

RUBENS Šv. Teresė meldžiasi už nusidėjėlius

Prieš tęsiant toliau, noriu jum priminti, kad apmąstytumėte ką reiškia matyti šią pilį, tokią švytinčią ir gražią, tą Rytų perlą, tą gyvybės medį, pasodintą gyvuose gyvenimo vandenyse — kuriais yra Dievas — kai žmogus įkrenta į mirtinę nuodėmę. Nėra tamsesnių tamsybių, nei tokio tamsaus ir juodo daikto, kuris nebūtų dar juodesnis. Nenorėkite žinoti daugiau, kaip tai, jog pati Saulė, kuri jai teikė tiek žėrėjimo ir grožio, dar tebėra širdies centre, bet lyg nedalyvaujanti su Juo, nors yra įgalinta džiaugtis Viešpačiu, nelyginant krištolas atspindįs saulę. Esant jai tokioje būklėje, ji neturės naudos iš nieko; ir todėl visi geri darbai, kokius padarytų būdama mirtinoje nuodėmėje, nieko negelbsti siekiant amžino gyvenimo, nes neišeinama iš tos pradžios, kuria yra Dievas, kurioje mūsų dorybė yra tikra dorybė. Sielos atsiskyrimas negali būti malonus Jo akyse; nes mirtiną nuodėmę darančio siekimas nėra noras Jį patenkinti, o noras suteikti malonumą velniui, kuris yra pati tamsybė, panašiai vargšė siela pati patampa tamsybe.

Aš žinau iš vienos moters*), kuriai mūsų Viešpats panorėjo parodyti, kaip atrodė siela mirtina nuodėme nusidėjusi. Toji moteris sako, jog jai atrodo, kad jeigu žmogus tai suprastų, jis niekad iš viso negalėtų nusidėti, ir užuot ieškojęs progų nusidėti, verčiau leistųsi būti žiauriai kankinamas. Ir ji labai nerimo, kad visi tai suprastų. Tad ir jūs, mano dukros, melskitės Dievui už tuos, kurie yra tokioje būklėje ir kurie su visais savo darbais yra patapę tamsybėmis. Nes taip, kaip iš labai tyro šaltinio išteka visi maži upeliukai, taip tokie yra darbai sielos esančios malonėje, malonūs Dievui ir žmonėms. Jie išteka iš to gyvybės šaltinio, kur siela yra kaip prie jo augąs medis; neduotų pavėsio ir vaisių, jeigu nebūtų iš ten, tas šaltinis jį palaiko ir neleidžia išdžiūti ir įgalina duoti gerą vaisių. Lygiai taip ir siela, kuri savo pačios kalte nusisuka nuo to šaltinio ir suleidžia šaknis į kitą su labai juodu ir dvokiančiu vandeniu; tada visa kas eina iš jos yra vargas ir purvas.

Reikia žinoti, kad tas šaltinis ir toji žėrinti saulė esą sielos centre nepraranda savo grožio ir savo švytesio, nes jie visad glūdi joje ir niekas negali to grožio sumaikinti. Tačiau, jeigu ant krištolo, esančio saulėje, uždėtume juodą, tankią skepetą, aišku, nors saulė ir labai ją apšviestų, jos šviesa kristolui neturės poveikio.

O sielos, Krastaus krauju atpirktos! Supraskite ir pasigailėkite pačios savęs! Kaip galima, kad tai suprasdamos, nesistengtumėte nuimti tą skepetą nuo krištolo? Atminkite, kad jeigu jūsų gyvenimas baigtųsi dabar, niekad nebegalėsite pasidžiaugti tąja šviesa. O Jezau! Kaip liūdna matyti sielą, nutolusia nuo jos! Kokioje būklėje palieka vargšės pilies patalpos! Kaip sudrumsti patampa joje gyvenančiųjų jausmai! Ir tu patalpų prižiūrėtojai ir tarnai, kaip netinkamai jie eina savo pareigas! Ir galiausiai, jeigu į velnią vra įaugęs medis, kokio vaisiaus begalima iš jo tikėtis?

Kartą aš girdėjau išmintingą vyrą, kuris ne tiek stebėjosi dalykais, padarytais žmogaus, esančio mirtinoje nuodėmėje, kiek tuo, ko jis nepadarė. Tegul Dievas savo mielaširdingume mus apsaugo nuo tokios didelės blogybės, nes nėr daikto, ligi gyvename, verto tokio blogo vardo, kaip kad tas, kuris užtraukia am-

*) ja buvo pati Šv. Teresė. Vert. pastaba.

žiną nelaimę. To, mano dukros, turime bijoti ir savo maldose prašyti Dievą nuo to apsaugoti, nes jeigu jis nesaugo miesto, veltui triūsime, ir mes pačios esame tuštybė. Toji, mano minėtoji, moteris, sakė, kad per jai suteiktą Dievo malonę ji išmokusi dviejų dalykų: pirmas — ji išmokusi didžiai bijoti Jį įžeisti, todėl ji tolydžio prašydavusi Jį neleisti jai suklupti, pamačiusi kokią baisią žalą tas suklupimas gali padaryti; antras — ji rado nusižeminimo veidrodį, į kurį bežiūrint galima suprasti, kad mūsų daromas geras darbas neišeina iš mūsų pačių, o iš to šaltinio, kuriame auga tas mūsų sielų medis, ir iš tos saulės, kuri šildo mūsų darbus. Ji sako, kad tai jai pasirodė taip ryškiai, kad padarydama kokį gerą darbą ar matydama ką bedarant, ėjo prie jo Pradžios, suprasdama, kad be Jo pagalbos mes esame bejėgiai. Todėl ji ėjo liaupsinti Dievą ir, kaip taisyklė, niekad negalvodavo apie savo padarytąjį gerą darbą.

Jeigu jūs, mano sesės, galite atsiminti tuos du dalykus, nebus prarastas laikas, kurį jūs sugaišinsite tai beskaitydamos, nei aš berašydama. Išmintingi ir mokyti vyrai tai gerai žino, bet mes moterys esame lėtos ir reikalingos pamokymo. Todėl, gal Viešpaties noras yra, kad mes prisimintume panašius palyginimus. Tegul Jo gerumas mum suteikia malonę juos suprasti.

VERTĖ P. GAUČYS

REKLAMOS UŽKULISIAI

E. KRIKŠČIŪNIENĖ

Savo knygoje "The Hidden Persuaders" Vance Packard atidengia reklamos pasaulio užkulisius. Jis parodo, kaip eilė psichologų ir psichiatrų, dirbančių biznieriams, panaudoja savo žinias apie žmogų, jo slaptus troškimus ir silpnybes prekių pardavimui. Tos jų pastangos yra nukreiptos į žmogaus pasąmonę taip, kad motyvai kuriais mes vadovaujamės pirkdami gaminius, rinkdami valdžią, priimdami naujas idėjas, daž nai yra mums patiems nepastebimi, "paslėpti".

Masių psichoanalizė tapo multimilioninis biznis. Šitos srities darbuotojai bando ištirti mūsų poelgių priežastis tam, kad galėtų pakreipti mūsų įpročius bei gyvenimo būdą savo naudai. Šitokiems darbuotojams nieko nėra švento. Jų pastangos jaučiamos ne tik biz nyj, bet taip pat politikoj, kur kandidatai traktuojami kaip pardavimui išstatytos prekės. Daugelyje industrijos įmonių administracijos personalas yra nuolatos bandomas, psichoanalizuojamas, ir jo ateitis apsprendžiama ištreniruotų tam tikslui pasamdytų specialistų. Viena iš specialių mokyklų Kalifornijoj giriasi darbdaviams, kad ji paruošianti kandidatus "pagal užsakymą". Jos mokiniai būsią garantuotai nusiteikę darbdaviui pageidaujama linkme.

Ką tokie įtikinėtojai bando atsiekti, buvo gerai išreikšta Public Relations Society of America pirmininko, kuris suvažiavimo metu kalbėjo savo nariams: "Medžiaga su kuria mes dirbame yra žmogaus minčių pasaulis." Darbe su šitokia medžiaga profesionalūs itikinėtojai gauna paramos iš socialinių mokslų specialistų. Eilė psichiatrų, psichologų bei sociologų parsiduoda kaip praktiški patarėjai ar atsidaro savo firmas, kurios tiria motyvus, kurie padėtų biznieriams parduoti prekes ir pasirinkti tarnautojus, politikams parduoti save, specialistams surinkti aukas ir t. t. Jų veikimo laukas — žmogaus silpnybės. Pirkdamos kremą, moterys perka viltį tapti gražia; ne apelsinus mes perkame, bet energiją, kurią jie žada, ne automobilius, bet prestižą.

Biznierių sandėliams tapus perpildytiems, reikėjo ieškoti naujų būdų toms prekėms iškišti. Ir todėl šiandien visas dėmesys nukreiptas ne į tai, kaip pagaminti prekes, bet kaip jas parduoti, kaip įrodyti žmonėms, kad tai ką jie turi jau netinka, kad reikia nuolatos viską keisti. Atsirado stiliai ne tik rūbam, bet automobiliam, šaldytuvam. Produktų pardavėjai psichologų buvo skatinami tapti "nepasitenkinimo pardavėjais". Vienas iš jų ugningai pareiškė: "Šito krašto didybė glūdi sukėlime norų, nepasitenkinimų senais ir nemadingais daiktais". Viso to pasėkoj suklestėjo skelbimų biznis, iškilo nauji milionieriai. Vienas kosmetikos produktų gamintojas pareiškė: "Mes neparduodame lūpų paišelius, mes perkame pirkėjus."

Anksčiau reklamai naudojamas vadinamas "nosių skaičiavimo' t.y. statistika besiremiąs būdas, tapo atgyventas, nes biznierius negalėjo laukti kol žmogaus nupirktas šaldytuvas suges. Jo protui įrodyti, kad jam reikia naujo šaldytuvo nebuvo įmanoma. Todėl buvo sugalvota apeliuoti ne į jo sąmoningą pusę, protą, bet į jo pasąmonę, į "gelmes'. Į šito "gelmių" būdo tėvus pretenduoja du asmenys: Dr. Ernest Dichter, Institute for Motivational Research, Inc. pirmininkas ir Louis Cheskin, "The Color Research Institute of America" direktorius.

Dr. Dichter pareiškė, kad skelbimų agentūros esančios "pačios pažangiausios psichologinės laboratorijos". Jo žodžiais tariant "sėkminga agentūra pažadina norus, įrodo būtinumą įsigyti daiktų, kurių pirkėjas niekad negalvojo ar nenorėjo turėti. Psichologijos darbas yra ne tik suprasti žmogų, bet kontroliuoti jo elgseną."

Šis dr. Dichter, iš Vienos kilęs vokietis, duoda patarimus klientam už 500 dolerių į dieną. Jis turi savo institutą ir kelių šimtų šeimų laboratoriją, kurių narių dvasinis stovis yra jo institutui gerai pažįstamas. Institutas gerai žino kiek kiekvienas laboratorijos narys ambicingas, kiek realistiškas, kiek pasitikįs savim, kiek

V. KRIKŠTOLAITYTĖ

FIGŪRA

GAMTOVAIZDYJE

neurotiškas. Bandydamas laboratorijos narių tarpe įvairius subtilius būdus prekei parduoti, jis gali nustatyti, kokį atgarsį jo produktas ras pas neurotiką ar tą, kuris turimų daiktų pagalba nori įkopti į aukštesnę socialinę klasę. Mokestis už specialius tyrimus svyruoja nuo kelių šimtų dolerių iki 25.000 dolerių.

Dr. Dichter, dar nemokėdamas anglų kalbos, išreiškė savo "gelmių' teoriją biznieriams: "Moterims neparduokite batų — parduokite gražias kojas!" Jo teigimu kompanija turi parduoti klientui jausminį saugumą. Jo nuomone, svarbiausia prekybininko užduotis — surasti pas pirkėją "psichologinį kabliuką".

Louis Cheskin institutas tiria kaip pirkėjai reaguoja į spalvas, kaip labiausiai patraukti akį, kaip sudaryti vaizdą, kuris atlieptų pirkėjo dvasiniam pasauliui. Bet ne visiem pirkėjam tas pats vaizdas "prie širdies", todėl ta pati firma naudoja visai priešingus vaizdus, kurie atlieptų įvairiems pirkėjams. Antai tos pačios firmos vienas muilo įpakavimas rodo tyros motinos ir dukters vaizdą, tuo tarpu kitas paslaptingos, akis primerkusios moters. Nors tie muilai esme niekuo nesiskiria, jie ras atbalsio pas įvairius pirkėjus.

"Gelmių" žinovų nuomone, prekėm reikėjo duoti "asmenybė". "Visų geriausia joms duoti savybes, kurias mes atpažįstame savyje. Niekas žmogui taip neatliepia, kaip atradimas savęs! Ir taip pagal vieną mašinų propaguotoją — automobilis pasako kas tu esi ir kuo tu nori būti. Tai judomas simbolis mūsų asmenybės ir užimamos vietos. Pirkdamas mašiną aš lyg ir sakau — Aš ieškau mašinos, kuri išreiškia mane."

Automobilių pardavėjai neapsiriboja tik vienu pirkėjų tipu, ar viena "asmenybių" grupe. Tai nebūtų naudinga bizniui. Vieno specialisto nuomone, "Mašina gali parduoti save skirtingiems žmonių tipams, parodydama skirtingas savo "asmenybės" puses. Reklama yra simbolių daugintojas. Kaip prizmė ji gali parodyti įvairias mašinos charakterio ypatybes, taip, kad daugelis skirtingų žmonių joje gali pamatyti sau tinkamą automobilį, "savo" automobilį.

Siekdami parduoti prekes, specialistai atrado kitą "kabliuką" — kovą su mūsų kaltės pajautimu, baimės ar vienatvės jausmais, vidinėm įtampom. Daktaras Dichter sako, kad: "Šių laikų užduotis yra leisti vidutiniam amerikiečiui jaustis moraliu, kai jis flirtuoja, kai jis leidžia pinigus, kai jis ima atostogas du kartu metuose, kai jis perka antrą ar trečią automobilį. Viena tad iš mūsų užduočių duoti jam pritarimą ir pateisinimą Šitas leidimas, duotas klientui naudotis gyvenimu laisvai, įrodymas, kad jis turi teisę apsupti save daiktais, kurie praturtina jo gyvenimą ir teikia jam malonumo, turi būti viena iš pagrindinių temų kiekvienam skelbimų vajuj."

Rūkymas nuo seno kėlė nerimo. Vėžio ligos baimė dirbo pramonininkų nenaudai. Nežiūrint išleidžiamų sumų reklamoms, pardavimas mažėjo. Dr. Dichter nutarė, kad iki šiol naudojamas negatyvus reklamavimo būdas — nieks neatsitiks, jei užsirūkysi — neatsiekia tikslo. Jo institutas, išanalizavęs šią problemą, surašė davinius pranešime "Cigaretės, jų rolė ir veikimas", kuris susilaukė didelio dėmesio pramoninkų tarpe. Tyrinėtojai atrado eilę priežasčių, dėl kurių žmonės rūko, nepaisydami kaltės jausmo: jie rūko tam, kad atleistų įtampą, kad išreikštų socialumą, kad atlygintų sau už kokį nuveiktą darbą, naudoja rūkymą kaip įrodymą drąsos, kaip pagalbos priemonę laikysenai ir t. t. Jie atrado, kad daugelis žmonių, įėję į kambarį pilną nepažįstamų, jaučiasi mažiau nervingi, įdomesni, laikydami cigaretę rankose. Gal būt didžiausias atradimas buvo tas, kad rūkoriai rūko norėdami įrodyti savo vyriškumą. Jauni rūkydami nori atrodyti vyresni, subrendę; gi vyresnieji — jaunesni, pačiam savo stiprume!

Tuo pačiu laiku saldumynų gamintojai irgi turėjo savo problemų. Prasidėjus propagandai prieš svori ir dantų gedimą, amerikiečiai pasijuto nesmagiai valgydami šokolada. Saldainių gamintojai susirūpinę pasisamdė dr. Dichter. Šis nustatė, kad problemos pagrinde glūdi kaltės pajautimas. Jis patarė normalią

M. LADYGAITĖ

MOTERYS

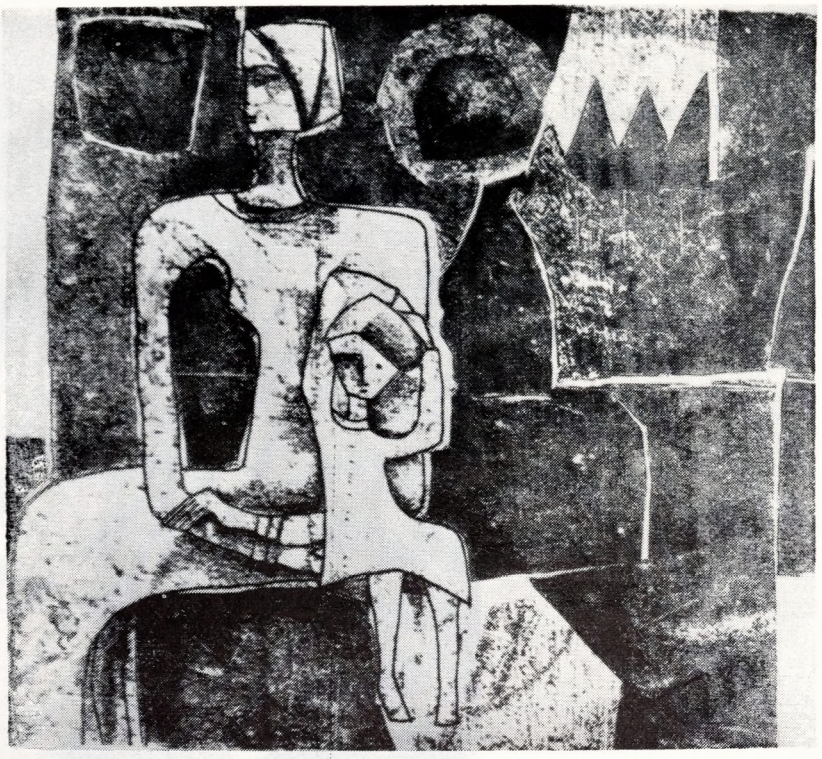

šokolado plytelę suvynioti atskirais kąsnio didumo gabaliukais. Pirkėjas galės sakyti, kad jis pasiduoda savo norui nuosaikiai, jis pasitenkins vienu kąsniu ir bus patenkintas, kad šokolodo gamintojas jį "supranta". Kita strategija — tai atlyginimas pačiam sau. Nuo vaikystės dienų saldainis rišasi su atlyginimu. Taipgi ir suaugę "nusipelno" saldų kąsnį. Kita firma vaizduoja liekną baleriną siekiančią saldainio, kuris duoda energijos ir "neapsunkina". Dar kiti skelbė "moksliską smaguriavimą" apetito sumažinimui.

Crest dantų pastos gamintojai, iškėlė savo atradimą, — fluoridų įmaišymą į pastos sudėtį, — lyg jis būtų lygus atradimui kovos prieš užkrečiamas ligas. Fluorido pasisekimas atidarė kelius naujiems produktams, papuoštiems mediciniškais terminais. Šitos prekės labai atliepia žmonėms, nuolat besirūpinantiems savo sveikata.

Šalia nerimo, baimės, vienatvės jausmų, psichologai atrado eilę slaptų žmogaus troškimų, kuriuos galėjo išnaudoti prekių pardavimui.

Pirmas iš jų saugumo, užsitikrinimo ateitim noras. Šaldytuvas (deep freezer) buvo išaiškintas, kaip užsitikrinimo, jaukumo, saugumo simbolis. Jo populiarumas buvo nesuprantamas net patiem biznieriam, nes sudėjus jo paties kainą, mėsos, kurią po ilgo stovėjimo daugelis turi išmesti, vargu kas besusitaupo. Tačiau daugelis žmonių jaučiasi geriau, kai apie juos yra daugiau maisto, negu jie gali sunaudoti.

Vėsintuvų pirkėjai pasirodė esą žmonės, kurių savisaugos jausmas reikalauja laikyti langus uždarus, kad kas neįsibrautų. Psichologų nutarimu, tai žmonės, slapta trokštą sugrįžti į saugią padėtį motinos įsčiuje.

Knygų leidyklos atrado būdus, kaip išnaudoti žmogaus troškimą būti įamžintu. Viena iš tokių kompanijų skelbė: "Mūsų autoriai turi būti pasiruošę psichologiškai ir finansiškai turėti nuostolį — mes nepažadam turtu, bet pažadam amžinybe!"

Gyvybės draudimo pardavimas reikalauja daug svarstymo, nes jis susijęs su nemaloniu priminimu, kad reikės mirti. Tikras priėjimas tad prie klijento yra tas, kuris užtikrina jam nemirtingumą per jo įtaką šeimai netgi ir po jo fizinės mirties. Jis ir toliau materialiai ją aprūpindamas kontroliuos savo šeimą, vadovaus jai.

Kaip parduoti kūrybos norą šeimininkėms buvo pastebėta "gelmių psichologo" James Vicary, kuris ištyręs pyragų simbolinę prasmę nutarė, kad pyrago kepimas moteriai yra lyg vaiko gimdymas. Moteris, iškepusi pyragą, jaučiasi lyg dovanojanti save savo šeimai. Pirmieji gatavai paruošti kepimui mišiniai pasirodė netobuli, nes jie nepaliko jokios kūrybos šeimininkei. Dr. Dichter patarė vienai firmai pradėti skelbti, kad mišinys vienas nieko negali be šeimininkės pagalbos. Pridėdama porą kiaušinių ji prideda dalį savo asmenybės.

Netgi ir asmenys parduodami publikai kaip simbolis. Vienas iš tokių meilės simbolių tai pianistas Liberace, kuris ypatingai atliepia moterims, perėjusioms gimdymo laikotarpį. Tas garbiniuoto, švelnaus sūnaus idealas jaudina kiekvienos motinos širdį, užliuliuotą sentimentalių muzikos garsų. O ta kūdikiška šypsena, kuri neišnyksta dainuojant nė garsiausius tonus, tas nuolatos akimirkai pristatomas jo motinos vaizdas teigiamai veikia į programos populiarumą.

Automobilių gamintojai bando mašinas, valdomas vis didesnių arklio jėgų. Tas mašinos savininkui duoda svarumo jausmą, užtikrina jo vyriškuma. Dr. Dichter, Chryslerio firmos pakviestas, ištyrė, kodėl vyrai, nors ir perka paprastas mašinas, daug lengviau įviliojami į parduotuves, kurių lange išstatyti atviru dugu automobiliai. Dr. Dichter priėjo išvados, kad atviram automobily vyrai įžiūri meilužės simbolį. Jis sukelia juose jaunystės, romanso svajones. Tos nuotaikos pagauti jie įeina į krautuvę, kur viska apžiūrėję ir apsvartę jie pasirenka naudingą, praktišką automobilį, lyg pasirinkdami praktišką moterį, būsimą gerą žmoną ir motiną.

Cigarų rūkymas vyrų akyse yra vyriškumo įrodymas. Juos rūko gangsteriai, bankininkai — kieti, užsigrūdinę, vyriški vyrai. Jie padeda mažam silpnam vyrui jaustis didesniu, vyriškesniu. Tačiau psichologų yra įrodyta, kad rūkymas nėra nei subrendimo, nei vyriškumo įrodymas. Jis atleidžia vidines įtampas, nekantrumą, užmuša alkį, taip kaip žindukas patenkino kūdikio norą čiulpti, ar turėti ką burnoj. Vienas profesorius pareiškė, kad cigaro rūkymas, tai ne kas kita kaip pirštо čiulpimas suaugusiam žmogui. Gi gumos čiulpimas tai kūdikiškas būdas susidoroti su savo emocijom. Tuo pasinaudoję reklamuotojai pradėjo rodyti komikus, kur visos problemos išsprendžiamos, gavus gumos gabaliuką.

Psichologai taip pat pastebėjo, kokios plačios galimybės atsidaro, reklamuojant maistą iš psichologinio taško. Maistas dažnai šeimininkės naudojamas kaip ginklas — technikinė priemonė bausti, barti ar girti savo šeimą. Pagal tai, ką gauna pietų, šeima dažnai žino šeimininkės nuotaikas.

Seniai buvo pastebėta, kad moterys, įėjusios į krautuvę, aptarnaujamą pardavėjų, neprisiperka nė pusės tiek, kaip krautuvėj, kur apsitarnauti reikia pačiam. Vienas šito reiškinio analizuotojas sugalvojo paslėpti filminį aparatą, kuris filmuotų perkančias moteris. Žmogaus vidinė įtampa gali būti nustatyta pagal jo mirksėjimų skaičių per minutę. Normalus žmogus šito psichologo nuomone mirksi 32 kartus per minutę. Itampai pakilus, jo mirksėjimų skaičius gali pakilti iki 50-60. Jeigu jis yra ypatingai atsileidęs, jo mirksėjimai gali nukristi iki 20 ar mažiau.

Šitas tyrinėtojas buvo pats nustebęs savo tyrimų rezultatais. Moterų, besirenkančių savo produktus, mirksėjimų skaičius nukrisdavo iki 14! Šį reiškinį jis išaiškino taip: moterys, matydamos apie save tiek gerų daiktų, tampa lyg užburtos. Jos pasijunta lyg karalaitės pasakų krašte, kur joms iš visų lentynų šaukiama: "Pirk mane, pirk mane!" Daugelis šitų moterų būna taip užhipnotizuotos, kad nepastebi nei kaimynų, nei pažįstamų ir atsibunda tik tada, kai kasininko balsas jas pažadina. Jam ištarus pinigų sumą, mirksėjimų skaičius pašoka virš normalaus! Buvo pastebėta, kad, jei nori, kad produktas turėtų pasisekimą, jo turi būti prikrauta daug. Jei bus tik kelios dėžutės, nieks jų nepirks. Coca Cola atrado, kad moterys, kurios sustoja atsigerti, perka žymiai daugiau. Tuoj atsirado krautuvių, kur Coca-Cola dalino veltui.

Susižavėjimas savo paties kūnu yra vaikiškumo požymis, kuris glūdi nesubrendusio žmogaus pasąmonėj. Šis bruožas plačiai išnaudojamas prekyboj. Apatinių rūbų reklamos jau perėjo visas ribas. Plaukų priežiūros priemonės pakeitė savo politiką. Anksčiau jos vis vaizduodavo vyrą įbedusį nosį į moters plaukus. Dabar šis motyvas — gauti vyrą — visai išėjęs iš mados. Dabar naudojami posakiai, užtikriną moters moteriškumą, jos pasitenkinimą savo išvaizda, kitų moterų pripažinamą.

Didžiausio atžagarumo prekybininkai susilaukė vyrų rūbų rinkoje. Nežiūrint milionų, įdedamų į propagavimą naujų stilių, vyrai šitoje srityje pasiliko nepajudinami. The American Institute for Men's and Boys' Wear paleido šūkį — "Rėdykitės gerai — jūs negalite sau leisti nesirėdyti". Rezultatai tačiau buvo menki.

Po ilgų tyrinėjimų vienas patarėjas problemą šitaip išsprendė: motinos, žmonos, draugės ir sekretorės gali atlikti milžinišką darbą, įtikindamos vyrus tinkamai rengtis. Prekybininkai sujudo ieškoti būdų, kaip pajungti moteris šitam taip jiems naudingam darbui. To rezultate moterys šiandien superka daugiau negu pusę vyrų dėvimų rūbų.

Kitas potencialus, bet sunkiai pajudinamas pirkėjas buvo ūkininkas. Jam pradėta kišti spalvoti traktoriai, sunkvežimiai ir t.t.

Dr. Dichter pastebėjo, kad daiktai, parduodami laiko praleidimui, turi atrodyti taip pat naudingi. Produktai negali būti parduodami grynai tik malonumui. Pirkėjas turi jaustis pirkdamas produktą atsiekiąs ką nors svarbaus. Ilgai buvo galvota kaip pakreipti sporto mėgėjus iš žiūrovų į aktyvius dalyvius. Žaidėjas sūlė daugiau galimybių už žiūrovą. Propaganda taip pat varoma už įtraukimą visos šeimos į sportus, kuriais anksčiau vyrai vieni teužsiiminėjo. Juk pardavėjui daug naudingiau parduoti penkias meškeres negu vieną. Moterys nori meškerių kurios gražiai atrodo — naujos galimybės.

Viso to sumoj pastebėta, kad pinigų leidimas kaipo toks gali būti reklamuojamas kaip pramoga visai šeimai.

Knygos autorius išnagrinėjęs, kad parduodama ne tik prekės, bet ir politikai, kelia klausima, kaip pateisinti pramonininkus, išnaudojančius žmogaus silpnybes, kaip pateisinti išnaudojimą vaikų, kada jie dar nėra atsakingi už savo veiksmus, kaip pateisinti faktą, kad balsuotojai traktuojami kaip prekių pirkėjai. Psichologai, dirbą bizniui, susiduria su moraline atsakomybe. Anksčiau jie studijavo žmogaus pasąmonę tam, kad galėtų pasiūlyti ką nors, kas pakreiptų žmogaus elgesį racionalion pusėn, šiandien jie studijuoja pasąmonę tam, kad ją išnaudotų. Nėra įrodyta, kad turėjimas daiktu žmogų padaro laimingesniu. Autoriui atrodo, kad didžiausias reklamuotoju nusikaltimas yra tas, kad jie bando įsibrauti į žmogaus minčiu privatuma ir, mulkindami jį, rodo nepagarbą jo individualumui.

Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos Garbės Pirmininkei

p. M. GALDIKIENEI

mylimam vyrui. *DAIL. A. GALDIKUI* mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškia —

Kanados Liet. Kat. Mot. dr-jos centro valdyba ir "Moters" redakcija-administracija

• MOTERYS PASAULYJE

Dr. E. Jasevičiūtė, Fort William, Ont. Kanadoje, su viešniomis prie kalėdinio lietuviško stalo. Kiekvienais metais vietinis Lakehead Folk Art Council, kuriam jau 3 metai priklauso ir lietuviai, rengia įvairių tautybių kalėdinius pasirodymus, kur būna atliekama meniška programėlė ir paruošiami vaišių stalai su originaliais tautiniais valgiais. Taip pat dažnai yra rengiamos ir liaudies meno išdirbinių parodos. Lietuvių Fort William yra labai mažai, bet jų pasirodymai yra žinomi. Veikli L. B. vietinės apylinkės pirmininkė dr. E. Jasevičiūtė yra taip pat pasiryžusi pastatyti lietuvišką koplytėlę Friendship Garden parke, Kanados šimtmečiui paminėti, tam tikslui talkininkauja vietiniai lietuviai ir yra renkamos aukos.

Kampelis Fort William liaudies meno parodoje, kur lietuviai išstato gražių eksponatų

Iš kairės: p. Mažeikienė, p-lė I. Liorentaitė ir p. J. Jerome; S. ir I. Balzekų rezidencijoje, kur įvyko garsiojo bibliografo a. a. pulk. Ružancovo pagerbimas
Nuotr. J. Kasakaičio

Dail. V. Krikštolaitytė, meną studijavusi Čikagoje ir New-Yorke, sekmingai rengia savo kūrybos parodas, taip pat dalyvauja ir lietuviškoje veikloje.

Akt. Rūta Lee-Kilmonytė šią vasarą sekmingai vaidino "Mame" pastatyme Cleveland'e. Nuo rudens dalyvauja įvairiose TV dramose ir serijiniuose filmuose.

Dail. J. Paukštienės kūrybos paroda įvyko š. m. lapkričio mėn. Čiurlionio Galerijoje Čikagoje. Buvo išstatyti 54 darbai (aliejaus, akvarelės ir acrylic).

LILIJA ŠUKYTĖ

E. ČEKIENĖ

Lilija Šukytė, Metropolitan operos solistė, grįžusi į JAV po sekmingų pasirodymų ir puikių muzikos kritikų įvertinimų Miuncheno operoje Vokietijoje, pradėjo ruoštis savo rečitaliui newjorkiečiams lietuviams, kuris įvyko š. m. rugsėjo 14 dieną, Town Hall salėje.

Ji pasirinko labai sunkius muzikinius kūrinius, Mocarto arijas: Il Re Pastore, Scene e rondo, con violino principale, palydint smuiku. Antroje dalyje Lilija vėl buvo pasirinkusi nelengvas Schuberto ir Strauso dainas, kurias ji sugebėjo išpildyti nepaprastu tikslumu. Bet gi pusę visos programos sudarė jos pasirinktos lietuvių kompozitorių dainos: Gruodžio Rūta, Rugiagėlės ir Aguonėlės, Banaičio — Vandens lelija, Obelų žiedai ir Tulpės, Tallat-Kelpšos — Ne margi sakalėliai, Saulelė raudona, Budriūno— Tykiai, tykiai, Jakubėno — Plaukia antelė ir Gailevičiaus Oi laukiau, laukiau.

Visiems atsilankiusiems į šį koncertą, o publikos buvo virš tūkstančio, teko pajusti lietuvišką tikrąją vienybę, mūsų kultūros ir meno didingumą, o šiai jaunai, iškiliajai lietuvaitei buvo proga įsitikinti, kaip didžiai ji yra vertinama savo tautiečių, ką jai ir pabrėžė koncerte dalyvavę amerikiečiai tokiais žodžiais: kaip gera turėti tokį didelį savo tautiečių užnugarį, kuris jai pareiškė pagarbą ne vien ilgais plojimais, bet po paskutinės dalies publika atsistojimu išreiškė jai savo meilę ir augščiausią įvertinimą. Tas momentas sujaudino ir mūsų iškilią debiutantę, nežiūrint jos didelio vaidybinio talento šypsotis, kai širdis verkia ir verkti, kai visas gyvenimas aplink juokiasi, paskutiniu momentu sugrįžus publikai pageidaujant atgal į sceną nebesugebėjo nuslėpti susijaudinimo.

Didžiausio ir santūriausio JAV laikraščio New York Times muzikos kritikas ją taip įvertino sekančios dienos numeryje:

Išvaizdoje parodanti aukščiausią skonį, Lilian Sukis, sopranas davė inteligentiškai išpildytą debiuto rečitalį Town Hall salėje vakar po pietų.

Lilian Sukis yra aukšta ir grakšti. Jos rusvi plaukai buvo sudėti į viršų stambiais lokanais. Ji turi tą švelnią šviežią išvaizdą, kurią randame madų žurnaluose.

Ji sugeba dainuoti. Jos balsas yra tamsaus atspalvio, puikiai kontroliuotas sopranas. Mocarto arijoje "Ill Re Pastore and a Mocart Scena e rondo", taip pat Schuberto ir Strauso dainų grupėse nebuvo nei mažiausio forsavimo, nei mažiausiai nepasisekusio tono. Jos įsigilinimas į niuansus buvo paprastas ir efektingas, jos frazavimas užtikrintas.

Jeigu jos išpildymo efektas kai kur buvo studijuotas, tai jis buvo puikiai išstudijuotas. Ir tai buvo debiutas. Ji jautėsi dar laisviau dviejose grupėse lietuviškų dainų."

Lietuvių buvo suvažiavę iš įvairių kaimyninių valstijų. Po koncerto dr. B. ir ponios Radzivanų rezidencijoje įvyko priėmimas, kuriam vadovavo Vytautas Radzivanas. Priėmimą ruošė "Laisvės Žiburio" vadovybė. Daug pasidarbavo bilietų koordinavime V. Padvarietis ir A. Balsys, o taip pat ir visi newyorkiečiai, į kuriuos tik buvo kreiptasi.

* * *

Žmogus pradeda įaugti į vienokią ar kitokią kultūrą nuo pat pirmųjų dienų, todėl kultūros pamatai žmoguje visuomet yra tiktai tautiniai ir tiktai ant tautinės kultūros pamatų galima kurti kultūrines vertybes, kurios gali būti reikšmingos ir visiems žmonėms ir visoms tautoms.

Juo ilgiau žmogus auga ir bręsta vienoje žemėje, juo giliau jis įauga į tą kultūrą ir dėl to ji tampriai siejasi su istorija, nes ji vyksta laiko tėkmėje. Kitaip sakant, kultūra tai yra pėdsakai, kuriuos žmogus palieka pasaulyje po savęs, juos pakeisdamas, praturtindamas.

Dalis mūsų jaunimo yra gimę Lietuvoje ir ten baigę pradžios ir vidurinį mokslą, yra tvirtai įaugę į savo tėvų kultūrą ir net gamtinę aplinką. Kita dalis gimę už tėvynės ribų, mokslus ėjo svetimoje mokykloje ir įaugę į svetimą aplinką. Bet, tiek pirmieji, tiek antrieji, jei iš lietuvių tėvų ir savo vaikystę praleidę lietuviškoje šeimoje, savo asmenybės pačiomis gelmėmis bus įaugę į lietuvių tautą ir jos kultūrą.

Šį kartą noriu paminėti iš daugelio vieną mūsų jaunosios kartos atstovę, nors gimusią dar Lietuvoje, bet išaugusią jau svetimos kultūros kraštuose, mūsų reprezentantę Liliją Šukytę, Metropolitan operos solistę, vos prieš trejus metus sužibėjusią Amerikos muzikiniam pasaulyje ir staiga pradėjusią kilti į pirmuosius lyrinio soprano vaidmenis.

Paskutinis iki šiol Lilijos ne eilinis laimėjimas, o tikra triumfas, anot Draugo aprašymo, buvo praeitą mėnesį Miuncheno valstybinėj operoj, Vokietijoj, kur ji didžiųjų Vakarų Eu-

Solistė Lilija Šukytė, Mozarto operoje "Cosi Fan Tutte" Fiordiligi vaidmenyje.

ropos laikraščių buvo nepaprastai išgarsinta, pabrėžiant, kad Mozarto opera Cosi Fan Tutte yra labai sunki ir Lilija tą pagrindinį Fiordiligi vaidmenį atliko puikiai, anot muzikos kritikų.

— Lilija Rennerto kuriam laikui atkviesta Miunchenan, yra didelis valstybinės operos laimėjimas, rašė vienas laikraštis.

— Lilija Fiordiligi yra nepamainomas laimikis, laimingu būdu ji turi viską toj rolėj, — rašė kitas muzikos kritikas, visa tai buvo spaudoje.

— Lietuvoj gimusi, šiaurinėj Vokietijoj augusi Lilija Šukis Europoj yra didžiai džiuginantis radinys, — rašė dar kitas ir dar, neįmanoma čia visų jai skirtų Europoje komplimentų išskaičiuoti, o kiek dar jų buvo čia pat JAV-se!

O kiek mes Lilija pažįstam, mūsų kaimynystėje gyvenančią, kiek kartų gėrėjomės jos talentu? Šį kartą, kaip ir visuomet lietuvių talentus pristatom ne mes, o mums svetimieji ir čia pravartu prisiminti mūsų rašytojo Putino žodžius, kad niekas negali sakyti, jog lietuvių tauta nėra davusi talentų ir net genijų. Nelaimė ta, kad lietuvių tauta, gimdydama genijus, nesugebėjo duoti tinkamų aplinkybių jiems lietuviškai prabilti ir jie arba žuvo arba nuėjo svetimiems tarnauti.

Kaip matome, svetimieji pristatė mums ir Liliją jau tarptautiniu mąstu. Šį kartą teks proga ir mums newyorkiečiams jos talentu gėrėtis Town Hall salėje, kur ji nors svetimos žemės keliais išplaukusi į plačiuosius vandenis, bet pusę savo koncertų atliks lietuviškų kūrinių bei liaudies dainų, kuriomis taip žavėjosi garsiausi Europos poetai, kaip Goethe, Lessingas, Lermontovas ir kiti savo kūryboje aukštai keldami garbingą Lietuvos vardą.

Jau treji metai mūsų pašonėje didžiajame New Yorke Lilija ne tik įgimtu talentu, bet ir dideliu ryžtu bei kruopščiu darbu siekė tų aukštumų o mes, newyorkiečiai tik pirmą kartą turėsime progos ją išgirsti.

SYDNĖJAUS MOTERŲ VEIKLOJE

AVA SAUDARGIENĖ

Viena iš pozityviausių organizacijų Sydnėjaus lietuvių bendruomenėj yra Moterų Socialinės Globos D-ja. Ši D-ja 1963 m. yra registruota atitinkamose Australijos įstaigose, savarankiška ir pilnateisė organizacija šalpos veikloje ir lėšų telkimo srityje. Draugijos tikslas moralinė ir materialinė pagalba kiekvienam lietuviui ligoje, senatvėje, nelaimingų atsitikimų ir kitokių nelaimių atveju, jei tokia pagalba reikalinga. Draugijos nariu gali būti kiekviena lietuvė gyvenanti Sydnėjuje ir apylinkėse, sumokėjusi metinį nario mokestį. Draugijos narės yra veikliausios Sydnėjaus moterys.

Yra trys pagrindiniai D-jos veiklos barai: ligonių globojimas, lėšų telkimas ir lietuviškos sodybos įkūrimas.

Ligoniai. Psichiniai ligoniai, kurie yra psiachiatrinėse ligoninėse, lankomi ir šelpiami reguliariai. Tai daugumoje lietuviai, kurie neturi artimųjų, kurie jais rūpintųsi. Šiaip susirgusieji, ypač senesnio amžiaus ir vieniši, apleisti asmenys lankomi ne tik ligoninėse, bet ir namuose.

Sydnėjaus Moterų Dr-jos Valdyba iš kairės: p. p. Danielienė, D. Kapočienė, O. Mikutavičienė, M. Reizgienė ir pirm. O. Baužienė

Nuotr. V. M. Vilkaičio

Lėšos. Ligonių šalpa reikalinga nemažų lėšų, kurių telkimas vyksta įvairiais būdais. Lėšos sudaromos iš aukų, pelno iš įvairių pramogų, bufeto, savo turimo inventoriaus nuomavimo kitoms organizacijoms ir iš palūkanų iš turimo kapitalo. Daugeliu atvejų Dr-ja laiko bufetą lietuviškuose parengimuose. Narės surenka maisto produktus, dalį nuperka, pačios viską paruošia ir pačios aptarnauja. Tuo būdu surinkti pinigai, kaip grynas pelnas, eina į kasą. Kadangi valdyba turi įsigijusi savo staltieses ir reikalingus indus, tai ne tik pati jais naudojasi, bet ir išnuomoja kitiems, ruošiantiems balius. Nemažą pelną duoda baliai, loterijos ir mugės. Šių metų balansas parodė, kad valdybos kasoje yra gana didelė suma pinigų. Dalis turimos sumos sudaro Lietuviškos Sodybos fondą.

Dainininkės: iš k. A. Kapočienė, M. Reizgienė, V. Antanaitienė, O. Maskvitienė ir pranešėja A. Saudargienė

P. A. Saudargienė ir O. Baužienė

Lietuviška Sodyba. Lietuviškos sodybos įkūrimo idėja kilo tuoj pradėjus D-jai veikti, bet konkrečių žygių imtasi tik 1966 m. Dabartinė D-jos pirmininkė O. Baužienė, kuri ir tuo metu pirmininkavo ir yra pasišventusi tai idėjai, valdybos vardu įteikė prašymą atatinkamiems valdžios organams, prašydama skirti žemės tokiai sodybai įkurti. Žemės Reikalų Ministerija palankiai D-jos prašymą priėmė, numatydama tam reikalui 3 akrų sklypą. Šiuo metu dokumentų užtvirtinimas eina prie galo ir D-ja tikisi greitu laiku pasidaryti to sklypo savininke. Gavus nuosavybės dokumentus bus sudaryti planai ir išrūpinta valdžios subsidija, kurios dydis yra dvi dalys vienai daliai savo turimo kapitalo. Tokios sodybos paskirtis — apgyvendinti joje senelius pensininkus bei chroniškus ligonius.

Kultūriškai D-ja savo narių malonumui ruošia paskaitas aktualiomis temomis, šeimyninius pobūvius ir platesnio masto balius. D-jos parengimai pasižymi originalumu ir turi didelį pasisekimą. Programą paprastai ruošia ir išpildo pačios narės.

Plati D-jos veikla reikalauja daug jėgų ir pasišventimo iš valdybos ir sklandaus bendradarbiavimo iš visų narių. Didžiausią naštą neša valdyba vadovaujama p. O. Baužienės, kurios nepaliaujama energija veda D-ją prie užsibrėžtų tikslų.

LENNON DAINUOJANTIS KETVERTUKAS IR PAMALDUSIS JŲ TĖVAS

PRANYS ALŠĖNAS

Aš pats su dainuojančia keturių seserų grupe — Kathie, Diane, Janet ir Peggy Lenonaitėmis (Lennon sisters), galima sakyti, "susipažinau" šeštadienio vakarais 7-tam kanale duodamose Lawrence Welk programose. Dabar jos ten nebedainuoja, turi savo TV programą.

Apie šias dainingąsias keturias seseris ir apie jų pamaldųjį tėvą Bill Lennon, nuo piktadario rankos žuvusį šiemet rugpjūčio 12 d. Los Angeles golfo kursų aikštėj, platesnių žinių paduoda katalikų savaitraštis "Our Sunday Visitor". Jomis naudodamasis ir rašau šį rašinį.

Kad Kathie, Diane, Janet ir Peggy seserys patapo dainininkėmis ir kad jos turėjo per televiziją labai daug pasirodymų, pradedant "Jimmy Durante Presents", Lawrence Welk show ir eilėj kitų programų ligi jų pačių televizijos valandos, be abejonės, yra nuopelnas jų tėvo Bill (William) Lennon.

Jis, kai buvo jaunas, buvo profesionalinis dainavimo vokalistas. Bemokindamas savo dukteris dainuoti, jis dažnai užsimindavęs ir savąją, kaip dainininko, karjerą, trukusią gerą eilę metų.

Girdėdamos tai dukterys, pradėjo pačios svajoti "apie show biz" karjer, bet tėvas įspėjęs jas, jog dainininkų sunkus gyvenimas, o kas dar blogiau — labai netikras.

Jis pats palikęs dainavimo scenas ir estradas tada, kada mirė jo tėvas, o jo paties šeimai pasidariusi netikra gyvenimo ir pragyvenimo ateities perspektyva, žiūrint į dainininko uždarbį.

Žinoma, dukterims buvo nelengva tą viską suprasti. Jos choru šaukusios:

Oh, Daddy! What's wrong with show business? (O, tėveli! Kas gi yra blogo su sceniniu užsiėmimu?)

Tėvas gi joms atsakęs, jog jo dukterų ketvertukas galįs siekti ir eiti tuo keliu su jo palaiminimu, bet, su sąlyga, kad jų karjeros pradžia iš karto būtų "at the top" (reikiamoj aukštumoj).

— Oh, Daddy! — ir vėl visos choru pradėdavusios. — How could we do that? (Kaip mes galėtume tai pasiekti?)

— Stebuklai pasitaiko, — pasakęs tėvas. — Melskitės, kad tai įvyktų . . .

Tėvo sugestija buvo neatsitiktinė. Jis buvo labai pamaldus žmogus. Jis ir pradėjo dukteris treniruoti. Kur? Gi virtuvėj, prie indų plovimo sinkos, kur jos turėdavusios pagelbėti ir pavaduoti motiną. Kai tik motina pašaukdavo dukteris indų susiplauti — ir tėvas būdavęs ten kartu su jomis, dažnai netgi prijuostę užsidėjęs . . .

Kartą Bill Lennon pasakęs dukterims:

— Prašykime Šv. Juozapą nurodyti mums kelią. Aš nieko negaliu pasiekti be Šv. Juozapo. Jis padeda man susidarvti pragyvenimą.

Nieko daugiau neužsidirbdavo tėvas be algos, gaunamos pieninėj, ir vis dėlto pajėgė maitinti ir dengti savo šeimą. O šeima buvo itin didelė. Vaikų buvo net devyni. Viena iš jo dukterų, dar mažytė, Mary, buvo užmušta automobilio. Vėliau dar du vaikai jos vieton gimė.

Lennonai svajojo ir kūrė planus, tikėjosi išlošti pinigų loterijoj ir t. t. Bet dabar prasikišo dar viena svajonė — dukterų talentas.

O gal? Gal tikrai jos galėtų iškilti ir padėti tėvams verstis su pragyvenimu? . . .

Dukterys ir pradėjusios. Kartais jos padainuodavo bažnyčioje, moterų klubuose ir kitur. Užmokestis joms, žinoma, dažniausia tebūdavo "free meal", o jeigu kada ir gaudavusios keletos dolerių honorarą, tai būdavo tik didelis vardas "honoraras", padengiąs labai mažutį čekį . . .

Pagaliau tėvo pastangomis, seserys buvo užangažuotos didesniam pasirodyme Elks programoje. Seserys buvo labai užimtos repeticijomis. Taip joms besiruošiant paskambino vienas jaunuolis, kuris lankė vieną mokyklą su kvarteto vyresniąja Dianne, ir pakvietė ją į kiną.

— Kitą šeštadienį, — jis pasakė.

Ji atsiprašė nurodydama, kad kaip tik tą šeštadienį įvyksiąs jų (seserų) pasirodymas Elk programoj.

Tai buvo Lawrence Welk, jr. Jis nebuvo girdėjęs, jog Dianne ir jos seserys — Lennonaitės kada nors ir kur nors būtų dainavusios.

Nelabai patenkintas, kad susitikimas neįvyks, jis atsiprašė ir pakabino ragelį. Bet rytojaus dieną ir vėl paskambino:

— Sakyk, DeeDee, (Dianne — jaunuoliškas vardo iškraipymas — Pr. Alš.), kada prasideda ir kada baigiasi jūsų tas pasirodymas Elk Klube?

Jam buvo pasakyta ir jis pažadėjo automobiliu Dianne paimti iš ten ir po pasirodymo nuvažiuoti su ja į kiną.

— Tai didingas filmas — Oklahoma, — šaukė jis į ragelį. — Pakalbėk su tėčiu ir mama — jie leis . . .

— Hmm . . . — susirūpino Dianne. — Mus tėvai teleidžia pabūti ne namie tik iki 11.30 . . .

— Bet vistiek — pakalbėk!

Ten pat pasitaikė ir tėvas Lennon. Iš pradžių jis labai suabejojo ir ilgesnį laiką tylėjo. Jam buvo labai sunkiai išsprendžiama problema: Dianne — dar tik 15 metų amžiaus. O čia — vidurnaktis. Žinoma, jis žinojo Lawrence Welk, Sr. žinojo jo aukštą reputaciją. Galimas daiktas, ir jo sūnus, jaunasis Larry, yra gerai išauklėtas ir puikus jaunuolis . . .

Leidimas buvo duotas. O kas toliau nutiko, tai jau sena istorija. Prieš išvykdamas į kiną su Dianne jaunasis Welk spėjęs išklausyti jų pasirodymo koncerto Elk Club patalpose ir buvo sužavėtas jų gerai išlavintais balsais bei itin gražia laikysena scenoj. Jis užprašė Lennonaites apsilankyti jo tėvo studijoj, kad jis galėtų išgirsti jas dainuojant.

Toks susitikimas įvyko. Prie pianino buvo pats Lawrence Welk ir jis Lennonaičių pasirodymu buvęs sužavėtas, vienok iš pradžių maestro Welk nieko nesakė. Tik iš jo veido išraiškos buvo juntamas pasitenkinimas.

Telefonas suskambėjo Bill Lennon bute. Lawrence Welk jį užtikrino, kad ką nors darysiąs jo dukterų pasirodymui plačiai visuomenei.

Tėvas, žinoma, buvo labai patenkintas pažadu, bet . . .

— Ką gi jis darys? Ir ką galės padaryti? Juk jis — Welk niekad nenaudoja vaikų dainininkių savo programose . . .

— Bet, kadangi tai prieškalėdinis metas, o gal, ko gero . . .

Ir vis dėlto, tėvo ir dukterų svajonės išsipildė. 1955 m. Šv. Kalėdų išvakarėse, džiugus ir išdidus tėvas, Bill Lennon, galėjo savo mažąsias mergaites pamatyti televizijos pasirodymo debiute. Vėliau jis buvo liudininku ir tųjų rezultatų, kurie sekė po jo dukterų pasirodymo.

Telefonu skambinimai ir telegramos užplūdo tėvo Lennon namus ir Lawrence Welk studiją. Pradedant sekančią dieną ir vėliau studija ir dukterys dainininkės buvo paskandintos iki kelių laiškų jūroj, tai vis koncertu susižavėjusiųjų pasisakymai, sveikinimai . . .

Atrodę, kad 30.000.000 televizijos žiūrovų ir klausytojų pasidarė Lennonaičių koncerto entuziastais ir šaukė, rašė, prašė:

— Give us more of the same!

Taigi, rezultate to, keturios mergaitės — Janet, Kathy, Peggy ir Dianne, pradedant devintais, baigiant 15 m. amžiaus "atvažiavo" į dainininkų sceną.

Dabar jos yra nuo 22 iki 29 m. amžiaus ir turi savo nuosavą "show". Ir kaip gaila, kad dievotasis ir visa širdimi dukterims pasišventęs tėvas, William Lennon, nebegali jų matyti ir džiaugtis jų pasisekimais. Kaip jau minėta, jį nušovė patrakęs piktadarys. . .

Lennon seserys ir Lawrence Welk

• BUTO ĮRENGIMAS

VEDA A. ŠARŪNIENĖ

KELETAS PATARIMŲ DEKORATORĖMS

Ieškodami naujų idėjų savo namų dekoravimui, prisiminkime du žodžius "adoptuoti" ir "adoptuoti". Dažnai, žiūrėdami į žurnalus ir krautuvėse ieškodami naujų idėjų, nustojame kantrybės, galvodami, kad tos idėjos netiks mūsų namams. Gal jos netiks kopijavimui, bet galime jas "adoptuoti", pritaikinti pagal savo skonį, turimą vietą ir kišenę.

Profesorius Anskuntz, žymus dailininkų mokytojas, yra pasakęs apie paveikslus, kad kiekvienas stilius yra tinkamas, jei dailininkas moka jį apvaldyti. Tą patį galima pritaikinti ir dekoravimui. Galima maišyti, kombinuoti, jei esame savo vaizduotės viešpačiai. Pav. pinti baldai gali atrodyti netinkami svečių kambario dekoravimui, bet teko matyti kambarį, išdekoruotą juodai dažytais pintais baldais su baltomis pagalvėmis, raudonais kilimais ir baltomis su juodu raštu užuolaidomis, apsiūtomis raudonais kraštais. Kambarys atrodė labai gyvas ir originalus.

Vienas dramos režisierius yra pasakęs aktoriams: "Jei užmiršite savo žodžius, nestovėkite, ką nors darykite." Geras patarimas visiems. Jei matome, kad mūsų butui reikalingas pakeitimas, nelaukime, ką nors darykime. Užtenka vieną sieną išklijuoti įdomiais, dekoratyviais tapetais, ir visą kambarį atgaivinsime. Meginote pakeisti lempų gobtuvus? Skirtinga spalva ar forma pakeis visą kambario vaizdą. Kartais maža idėja gali duoti puikių rezultatų. Pav. viena moteris tamsų koridorių pagyvino jį išklodama įvairių spalvų kilimo kvadratais.

Teko matyti skelbimą: "Padvigubinkime savo malonumą". Sėkmingai dekoruosime ir turėsime dvigubą malonumą pirkdami namams baldus ir kitus daiktus poromis. Bent dvi kėdės kambaryje turėtų būti tos pačios spalvos ir medžiagos. Per daug spalvų ir skirtingų duoda išmėtytą įspūdį. Dviguba lentyna, du staliukai, lempos, kėdės duos vientisumą. Gyvenimas laimingesnis dviese. Žvakės, vazos, augalai, stiklai, geriau atrodys poromis ar grupėmis.

Ką vyrai mėgsta namuose? Štai vieno apklausinėjimo rezultatai:

Vyrai mėgsta dideles pelenines, didelius kavos stalus, neapkrautus visokiais niekniekiais, kad galėtų kojas ištiesti. Jie mėgsta dryžuotus, languotus užvalkalus, bet sutiks ir su kitokiais, žmonos išrinktais. Jie pakenčia surauktas užuolaidas, bet protestuoja prieš aprauktus lovos užtiesalus. Daugumas vyrų nemėgsta violetinės spalvos. Didelis skaičius galvoja, kad jie išrinktų geresnes lempas, nei jų žmonos, nes jos išrenka dekoracijai, ne skaitymui. Kiekvienas vyras norėtų turėti patogią kėdę ir savo rašomą stalą. Dauguma pageidautų tikro valgomo kambario. Buto apstatyme vyrai dažniausiai yra konformistai, bet kartą įtikinti, dažniausiai patys didžiuojasi naujovėmis bute.

Visi žinome, kad kariams reikalinga drąsa, bet speciali drąsa reikalinga ir dekoravime, drąsa eksperimentuoti, surasti savo skonį ir jį išreikšti, drąsa nusikratyti senų, įprastų idėjų ir panaudoti naujas. Pertvarkykime savo kambarius, įvesdami naują, netikėtą

spalvą ir kitaip sugrupuodami baldus. Vienas konservatyvus šuo baisiai lodavo, kai namuose buvo perstatomi baldai. Daugumas mūsų, patys nežinodami kodėl, irgi taip jaučiamės. Prieš pradėdami dekoruoti, būkime savo pačių kritikais. Prieš padarydamos sprendimą, gerai pažiūrėkime kas yra rinkoje ir svarbiausia leiskime pasireikšti savo vaizduotei.

Viena kosmetikos firma naudojo skelbimą kremui "nauja gyvybė jūsų veidui". Tai ko reikia mūsų namams — naujos gyvybės. Kartais atsibosta turėti kambarius atrodančius kaip mes patys, norime pasijausti nauju asmeniu kiekvieną kartą įėję į namus. Padarykime staigmeną namuose, kuri atkreips ir kitų dėmesį. Kodėl laukti? Dekoruokite dabar. Kitą mėnesį visvien a neturėsite daugiau pinigų.

Dažymas yra puikus užsiėmimas nuo nobuodulio. Vaizduokite menininkes ir kurkite kambarius, kokių visada norėjot, ką nors skirtingo. Jei turėjote ramias spalvas, pakeiskite į gyvesnes arba atvirkščiai.

Nesvarbu kokią spalvą išrinksite, svarbu, kaip ją panaudosite. Kiekviena spalva, tinkamai panaudota, gali būti efektinga. Pav. juoda ir balta spalva gali būti dramatiška ir daug padėti sprendžiant dekoravimo problemas. Juodas pipiras padaro didžiausią skirtumą valgio skanumui, duoda specialų prieskonį. Juoda spalva gali tą pat paskirtį atlikti buto dekoravime.

Spalva gali duoti ir architektūrinę iliuziją, pav. pilkam kambaryje balti lango rėmai duos iliuziją, kad langas gilesnis ir duos daugiau šviesos.

Per daug spalvų gali būti blogiau nei trūkumas spalvos. Vaivorykšte gėrimės dangaus pašvaistėj, bet kambaryje gali išblaškyti kambario vientisumą. Spalvų parinkimas — tai lyg matematika, spalvų pridėjimas ar atėmimas duos reikiamą atsakymą. Adlai Stevenson yra pasakęs "kartais turi tylėti, jei nori būti išgirstas". Tai geras patarimas, jei turime pagundą naudoti per daug spalvų.

Jei turime spalvingus baldus ar ryškius priedus, sienas palikime baltas, kad sudarytų neutralų foną.

Norint kaip nors pagyvinti savo butą, labai daug galimybių gali duoti felto panaudojimas. Feltas seniai dekoratorių naudojamas ir gali būti puikiai pritaikintas namų dekoravimui. Feltas nereikalingas atlenkimo, gali būti įvairiai karpomas, gaunamas 72 inčų pločio ir įvairiausių spalvų. Ir taip versatilus! Puikus užtiesimas senam apskritam stalui, gali būti naudojamas pagalvėlėms, kėdėms apdengti. Iškirpus įvairias gėles ar gyvulių figūras, puikus papuošimas vaikų kambariams. Spalvingas feltas gali būti naudojamas paveikslų įrėmavimui. Kartą pradėję feltą naudoti, išgalvosime daug naujų idėjų.

Skaitykite "MOTERĮ" 1970 m.

• Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

APIE KVEPALUS

Kai einat pirkti kvepalų, niekad nebandykit visų iš eilės. Vienu metu bandykite daugiausia trijų rūšių, nes kitaip susimaišys visi kvapai.

Niekad nesikvepinkit prieš išeidamos iš namų. Leiskite kvepalams "įsigerti" bent dešimtį minučių, kol jie susimaišys su jūsų kūno kvapais. Saugokite kvepalus nuo didelio temperatūros pasikeitimo. Besikeičiant temperatūrai, jie gali pakeisti kvapą.

Taikykite kvepalus metų laikui ir progai — lengvi kvepalai — vasarai, įstaigai ir namams, intensyvesnio kvapo — žiemai, vakarui, baliui. Naudokite daugiau kvepalų žiemą, nes šaltas oras juos prislopina. Šiluma kvepalus paryškina, taigi, jei einat į susigrūdusį kokteilio pobūvį, nepadauginkite kvepalų. Daugiau kvepalų patariama, jei būnat lauke, nes grynas oras juos greičiau išsklaido. Kvepalų nereikia taupyti arba perilgai laikyti atidarytoje bonkutėje. Jie arba išgaruoja arba pakeičia kvapą. Niekad nepilkite kvepalų tiesiai ant kailių, gali likti neišimamos dėmės. Gausiau kvepalų patartina naudoti toms, kurios turi sausą odą.

Nenaudokite metų metais tų pačių kvepalų. Retkarčiais pakeiskite kitais. Tuščius kvepalų buteliukus padėkite į baltinių stalčius — jūsų baltiniai švelniai pakvips.

Ipilkite porą lašų kvepalų ar odekolono į vandenį, kuriame skalaujate savo baltinius. Pašlakstykite odekolonu pakabas, suknelių pamušalus, nosinaites, rūbų spinta ir rankinuko pamušalą. Kiekvieną kartą, kai atidarysite stalčių, spintą, ar savo rankinuką, jūsų nosį pakutens malonus kvapas.

Jei nusprendžiate pakeisti kvepalus — užsipurkškite sau truputį krautuvėje ir pavaikščiokite kokią dešimtį minučių. Jei tas kvapas jums tikrai patiks, tik tada pirkit. Pabuvę ant kūno, kvepalai dažnai keičia kvapą. Alkoholis išgaruoja ir kvepalų kvapas susimaišo su jūsų odos alyvomis. Eidamos išsirinkti naujų kvepalų, nepurkškite ant odos kokio kito kvapo.

Vasarą, kai karšta, odekolonas palaiko jūsų kūną vėsų, todėl, kad jame esantis alkoholis pagelbsti nugaruoti prakaitui. Vasarą patartina vėdintuvus nupurkšti odekolonu, kad atšviežintų kambario orą.

Kai turite namie daug svečių, uždekite keletą kvapnių žvakių. Jos padeda sunaikinti cigarečių dūmus ir duoda malonų kvapą.

Nenaudokite kvepalų įkyriai. Jei jie užuodžiami per pėdą tolumo, jų perdaug.

Kad plaukai skaniai kvepėtų, įpilkite porą lašų kvepalų į paskutinį skalavimo vandenį. Parfumuotos druskos ir aliejai voniai ne tik suteikia malonų kvapą, bet padeda odą išlaikyti elastišką ir švelnią. Tokie aliejai ypatingai naudingi žiemą, kai oda išdžiūva ir yra reikalinga riebalų.

Odekolonas atgaivina ir pavargusias kojas. Po sunkios darbo dienos, nusiplovusios kojas, pamasažuokit jas odekolonu.

Jei norit, kad kambarys dvelktų jūsų mėgiamu kvapu, užlašinkit keletą lašų kvepalų ant elektros lemputės, prieš uždegdamos. Nuo uždegtos lempos šilumos kvepalai pastiprės ir pripildys kvapu visą kambarį.

Keliaudamos neužmirškite įsidėti į lagaminą savo mėgiamo odekolono purškiamą bonkutę. Taip pat papurškite savo baltinius ir sukneles. Tam tikslui galima naudoti ir kvapias sašetes.

Vasarą prisirinkite kvepiančių gėlių ir, jas sudžiovinę, laikykite atviroje dėžutėje, rūbų spintoje.

Kad išlaikytum ilgiau tą patį pasirinktą kvapą, arba pastiprintum jo efektą, pirkite to paties kvapo įvairius produktus, pavyzdžiui — odekoloną, muilą, voniai druską, talką.

PAVASARIUI

Pavasarį mados keisis iš sustingusių aštrių linijų į švelnesnes ir moteriškesnes. Bus vėl madinga atrodyti gražiai. Agresyvi elegancija baigia savo dienas.

New York'o parodose pavasariui suknelės turėjo pabrėžtą liemenį, plačias rankoves, plačius sijonus. Net ir eilutės nustojo griežtų klasikinių linijų. Jų sijonai siuvami platūs ir klostyti. Daugumas pavasarinių rūbų siuvami iš plaukiančios plonos vilnos, krepo, šifono, šilko ir šilkinio "jersey".

Madų kūrėjai derina savo naujus kūrinius prie perlų. Pereitą rudenį taip pat buvo dėvimi perlai. Bet jie buvo didesni ir ilgesni, kaikurie net siekiantys sijono apačią. Naujieji perlai yra vidutinio ilgumo ar visai trumpi, dėvimi pavieniui ir masiniai. Jų ir karoliukai smulkesni, derinami prie lengvesnių, plonesnių medžiagų.

Juoda spalva niekada nebuvo populiari pavasariui, bet sekančiais metais pasirodys visa eilė ilgų ir trumpų vakarinių suknelių, juodos spalvos. Dėl vykstančios Tokyo pasaulinės parodos, ypatingas dėmesys yra kreipiamas į japoniškų raštų šilką išeiginėms ir dieninėms suknelėms.

Londono karališkasis madų kūrėjas Norman Norell, savo kolekcija nieko nenustebino, bet patiekė klasišku ir visų moterų mėgiamų rūbų pavyzdžių. Jis buvo pirmasis, kuris prieš keletą metų sukūrė tiesią, be liemens linijos, be rankovių suknelę, taip tinkančią tiek perplonoms, tiek truputį perstoroms moterims. Šiam pavasariui Norell užjuosė tom tiesiom suknelėm po laisvai surišamą dirželi. Daugelis tų suknelių turėjo ir ant viršaus užsiūtus kišenius. Jo kolekcijoje nebuvo nei vienos raštuotos medžiagos, tik lygi balta, juoda, smėlėta, ružava, koralinė ir aprikosinė spalva.

Kokios gi šukuosenos 1970 metams? Šiek tiek labiau papūsti plaukai, bet ne šiaušimu, o specialiu susukimu. Plaukai bus dėvimi ilgesni, žemiau smakro, ilgesni užpakaly ir trumpesni prieky.

Batai pavasariui — spalvoti — raudoni, žali, mėlyni, geltoni, vieletiniai ir ružavi. Daugelis jų iškarpyti šonuose, užpakaly, net ir atdarais pirštais. Stori platforminiai padai vėl grįžta į mada, ypatingai batams dėvimiems namie, pliaže ir kaime.

* * *

NAMŲ KOSMETIKA

Bičių medus atšviežina veido odą. Sumaišykite vieną šaukštą skysto medaus su keliais lašais citrinos sulčių ir šiuo mišiniu ištepkite veidą. Po 10—15 minučių nuplaukite jį šiltu, o po to šaltu vandeniu.

Citrinos sultys naudingos riebiai odai, tačiau kaikada ją suerzina. Įmeskite į verdantį vandenį citriną kelioms sekundėms, o kai ji atvės, išspauskite iš jos sultis ir sumaišykite jas su rožių vandeniu, ištepkite veidą.

Valgomoji druska balina veidą ir rankas. Naudinga daryti karštas druskos vonias rankoms ir pasūdyto vandens kompresus veidui (vienas arbatinis šaukštelis druskos stiklinei vandens).

Obuoliai atšviežina ir atjaunina veido odą. Išvirkite vieną obuolį nedideliame šviežio pieno kiekyje ir gautą šiltą tyrelę užtepkite ant veido. Po 20 minučių nuplaukite veidą šiltu vandeniu.

Mielės daro odą elastingą ir lygią. Jei jūsų veido oda riebi, rekomenduojamos kaukės iš mielių, atskiestų šiltu vandaniu iki grietinės tirštumo. Po to veidą reikia nuprausti šiltu vandeniu arba ramunėlių nuoviromis. Jei oda sausa, mielės maišomos su augaliniais riebalais (alyvų aliejumi).

Švarus alyvų aliejus labai naudingas sausai odai. Ypač jis rekomenduojamas kaip priemonė nuo raukšlių. Vieną stiklinę alyvų arba kitokio aliejaus pašildykite inde su karštu vandeniu. Jame pamirkykite gumuliukus vatos ir, lengvai juos paspaudžiant, dėkite ant veido. Ant akių uždėkite vatos gumuliukus, suvilgytus rožių vandeniu arba stipria arbata. Po 20 minučių vatą nuimkite ir nuplaukite veidą karštu vandeniu.

Agurkai maitina, atšviežina ir balina veido odą. Kaukei naudojama šviežio agurko žievė. ir uždedama ant veido iš viršaus uždengiama marle. Po 20—25 minučių žievė su marle nuimama, o dar po 5 minučių veidas atsargiai nušluostomas drėgnu vatos gumuliuku ir ištepamas maitinančiu kremu.

Iš morkų galima padaryti puikią kaukę veidui. Sutarkuoti dvi morkas.

Įvarvinti keletą lašų citrinos sulčių, įdėti vieną kiaušinio trynį ir keletą lašų alyvų aliejaus. Gautą tyrelę uždėti ant veido ir po 20—25 minučių atsargiai nuimti ją vatos gumuliuku, suvilgytu karštame vandenyje.

Žiupsnį petražolių pavirti puse valandos pusėje litro vandens, po to perkošti. Gautu nuoviru rytą ir vakare patrinti veidą. Oda atšviežėja, ant jos esančios raudonos dėmės nublanksta. Petražolės apsaugo veidą nuo raukšlių.

NEPAKEIČIAMOJI COCO CHANEL.

Paryžiaus madų kūrėjai ateina, sužiba ir pranyksta, bet nenuilstamoji 86 metų Coco Chanel, atrodo, gyvens amžinai. Ji atvyko į Paryžių 1904 metais ir nuo to laiko jos įtaka madų pasaulyje nenutraukiamai vyrauja. Ji išvadavo moteris iš geležinių korsetų. Pagal Chanel — "rūbai turi būti natūralūs, pasiūti taip, kad juose būtų galima laisvai judėti". Jei koks stilius negali būti dėvimas visų moterų, jis yra ekscentriškas. Coco sukūrė savitą Chanel stilių. Sykį ją netikėtai užšlupo lietus. Ji pasiskolino savo palydovo lietpaltį. Ir tokiu būdu gimė moteriškas klasiškas lietpaltis. Sykį ji su Jean Cocteau nuėjo į Paryžiaus kavinę, apsiavusi kelnėm ir kelnės tuoj buvo pripažintos kaip dalis moters aprangos. Kartą Coco, besirengdama į balių, nusisvilino plaukus. Kai jai neužteko laiko kitaip susitvarkyti šukuosenos, Coco nusirėžė plaukus žirklėm ir taip buvo sukurta nauja trumpų plaukų šukuosena. Kai žmonės pradėjo perdaug įkyriai stebėti jos brangenybes, Chanel pradėjo puoštis dirbtinėm brangenybėm ir taip davė pradžią milijoninei dirbtinių papuošalų pramonei. Dar kitu atveju, Chanel užsibuvo perilgai ant laivo denio ir kai ji, visai nurudusiu veidu pasirodė restorane, visos Paryžiaus moterys pradėjo degintis saulėje. Ji buvo pirmoji madų kūrėja, pradėjusi gaminti savo originalius kvepalus. Kvepalams ji davė paprasčiausią vardą — Chanel No. 5. Jos kvepalai pagarsėjo visame pasaulyje ir šiandien Chanel nuo kiekvienos parduotos bonkutės gauna 2% pelno, maždaug 750,000 tūkstančius dolerių į metus.

Chanel ne tik sukūrė madas, bet ir gyvenimo būdą. "Pinigai man teturi gyvenime vieną prasmę — laisvę", sako Coco. Ji gyvena patogiai, Ritz hotelyje, važinėja Cadilac'u turi didžiulę kolekciją garsių meno kūrinių ir kasdien praleidžia dvylika valandų, dirbdama savo salone.

Paklausta, ar ji laiminga savo profesijoje, Coco atsakė: "Man dar labiau patiktų namų vidaus dekoravimas. Kai žmonės mane klausia kaip gi atrodo garsių turtuolių namai, aš jiems visada atsakau — prastai apšviesti, perpildyti minkštais baldais ir be išimties — neskoningi."

Ankstyvaisiais 20 metais kiekvieno vienaip ar kitaip su meno ar grožio pasauliu susiduriančio svarbiausias klausimas buvo ką į tai pasakys Coco. Cocteau vadino ją tribunolu. Ji galėdavo vienu pamojimu nuteisti mirčiai.

Prieš pat antrąjį Pasaulinį Karą Chanel uždarė savo saloną ir pasitraukė iš madų pasaulio. Ji išbuvo "pensijoje" iki 1954 metų ir tada triumfuodama sugrįžo. "Aš sugrįžau, nes buvau reikalinga moterims," pareiškė didžioji madų dama. Iš pradžių ji buvo apšaukta senamadiška, bet jos klasiškas geras skonis pergyveno visokius ekscentriškumus ir Chanel stilius išsilaikė.

"Mados praeina, bet stilius išsiliekа", sako Chanel. Pagal Balanciaga — "Ji yra amžina ir mes daug kuo jai skolingi". Nancy White pastebi: "Chanel eilutėse yra kažkas nepakeičiama. Jos iškelia dėvinčiosios asmenybę."

PRAŠOME

UŽSIMOKĖTI

"MOTERS"

PRENUMERATĄ!

• Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

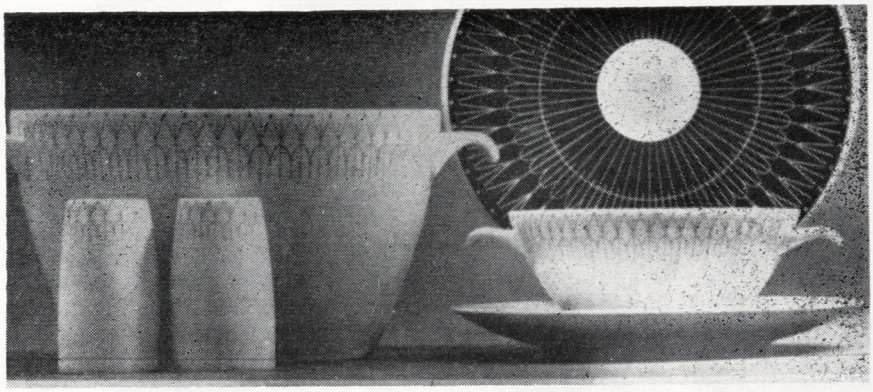

Žuvis su džiovintais grybais

3—4 svarai betkokios žuvies (lydekos, ešerio ar "white fish")
1 svogūnas,
2 šaukštai sviesto,
2 kietai virti kiaušiniai,
1 nevirtas kiaušinis,
sumaltų juodų pipirų ir druskos.

Žuvį nuvalyti ir perplauti. Išimti kaulus, ištrinti druska, apibarstyti pipirais ir leisti pastovėti, kol paruošime žuviai įdarą.

Džiovintus grybus pavirinti vandenyje 15 minučių. Tada perplauti ir smulkiai supjaustyti. Svieste pakepinti sukapotą svogūną. Taip pat smulkiai sukapoti virtus kiaušinius. Paruoštus grybus, svogūną ir virtus kiaušinius sudėti į dubenėlį. Įberti dar druskos ir pipirų ir įmušti žalią kiaušinį. Viską sumaišyti ir sudėti į paruoštos žuvies vidų. Žuvį užsiūti ir suvyniojus į aluminijaus poperį kepti krosnyje. Kepti apie valandą prie 350°. Žuvį duoti į stalą galima šiltą. Duodant šaltą reikėtų lengvai paslėgti neišvyniojus iš popierio, paskui supjaustyti griežinėliais, papuošti citrina.

Šviežių grybų salotos

1 galva salotų,
¾ puoduko grietinės (rūgščios),
½ citrinos (išspausta sunka ir nutarkuota žievė),
1 šaukštelis druskos,
1 šaukštelis cukraus,
¼ šaukštelio pipirų,
2 žali svogūnai su laiškais (supjaustyti),
½ svaro plonai supjaustytų grybų (galima naudoti marinuotus),
3 kietai išvirti kiaušiniai.

Salotos galvą nuplauti ir išimti kota, perpjauti į keturias dalis ir padėti į šaldytuvą, kad atsišviežintų.

Viską sumaišyti (išskyrus kiaušinius). Ant lėkštės išdėti salotas, o ant viršaus sudėti paruoštus grybus. Papuošti pusiau perpjautais kiaušiniais.

Grybų apkepas

1 Dubenėlis nuvalytų grybų,
1 šaukštas sviesto,
1 šaukštas miltų,
1-2 kiaušiniai
2 šaukštai pieno arba grietinėlės,
1 svogūnas,
½ puoduko džiuvesėlių,
maltų pipirų ir druskos.

Grybus nuvalyti, nuplauti ir supjaustyti, apvirti 5 minutes pasūdytame vandenyje. Išgriebus palikti, kad vanduo nuvarvėtų. Paskui juos sukapoti, pabarstyti miltais ir kartu su smulkiai sukapotu svogūnu apkepinti svieste. Pridėti išplaktus su pienu ar grietinėle kiaušinius, džiuvesėlius, druską, pipirus. Viską išmaišyti ir sudėti į riebalais išteptą kepimui indą. Paviršių palaistyti riebalais ir apkepti krosnyje.

Duoti į stalą supjaustytus gabalais su padažu. Tinka pamidorų ar grietinės padažas.

Daržovių apkepas

12 bulvių,
5 morkos,
1 šaukštas miltų,
1 puodukas pupelių arba žirniukų,
1 šaukštas sviesto,
druskos ir pipirų.

Morkas supjaustyti ir išvirti mažame kiekyje vandens su sviestu. Pridėti virtas pupeles ar žirniukus. Svieste pakepinti miltus, cukrų, druską ir užpilti ant morkų. Daržoves pašutinti kol sukris.

Bulves išvirus sugrūsti ar sumalti įdedant druskos ir miltų (miltų pagal reikalą), suminkyti, bet kad masė nebūtų kieta. Sviestu išteptą kepimo indą truputį pabarstyti džiuvesėliais ir dėti sluogsnį bulvių košės, ant jo sudėti šutintas morkas su pupelėm. Ir vėl uždėti bulvių košės sluogsnį. Viršų aptepti grietine ir apibarstyti džiuvėsėliais ar tarkuotu sūriu. Apkepti krosnyje ir duoti su pamidorų padažu.

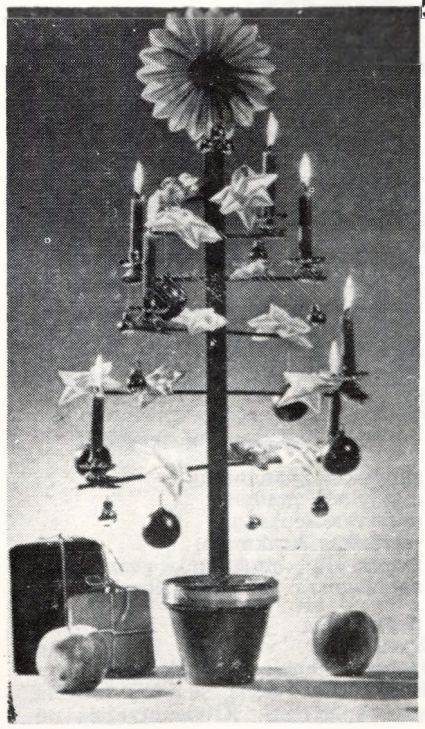

Pamidorų padažas

2 šaukštai pamidorų tyrės (košės),
2-3 šaukštai saulėgrąžų aliejaus,
1 svogūnas,
½ šaukšto miltų,
½ šaukšto cukraus,
truputis acto, maltų pipirų ir druskos pagal skonį.

Miltus paspirginti aliejuje, kol paruduos, pridėti smulkiai supjaustytą svogūną, pamidorų košę ir dar pakepinti. Atskiesti karštu vandeniu ar sultiniu. Išsukti ir jei dar yra miltų grumuliukų, pertrinti per sietelį.

Pridėti druskos, acto, cukraus bei pipirų ir pakaitinti, kad užvirtų. Padažas turi būti netirštas. Galima dadėti krapų ir svogūnų laiškų.

Kalakuto pjausniai

1-1½ svaro kalakuto krūtinės mėsos,
¼ svaro lašinukų,
1 kiaušinis,
1 puodukas džiuvėsių,
2 šaukštai sviesto
maltų pipirų ir druskos.

Supjaustyti nestorais gabalais kalakuto krūtinės raumenis ir gerai išmušti. Lašinukus sumalti ir sudėti ant viršaus išplaktų šnicelių. Neaštriaja peilio puse pakapojant padaryti apvalainius. Apibarstyti druska ir pipirais. Suvilgyti išplaktame su mažu kiekiu pieno ir druskos kiaušinyje, pavolioti džiuvėsėliuose ir apkepinti svieste. Po to idėti į krosnį, kad pabaigtų kepti. Tinka paduoti su keptomis bulvėmis ir virtais žirneliais. Papuošimui ant kiekvieno kepsnio galima uždėti po pora virtų slyvų.

Kiaušiniai įdaryti silke

4 kietai virtų kiaušinių baltymai.
Įdarui:
½ silkės,
1 riekutė pyrago,
½ svogūno,
4 kietai virtų kiaušinių tryniai arba 2 virti kiaušiniai,
1 šaukštas aliejaus,
1-2 šaukštai grietinės,
pipirų.

Kietai išvirtus kiaušinius nulupti ir perpjauti pusiau. Išimti trynius.

Silke gerai išmirkyti, nulupti, išimti kaulus ir sukapoti. Smulkiai sukapotus svoogūnus paspirginti aliejuje. pridėti kapotos silkės, pipirų ir dar

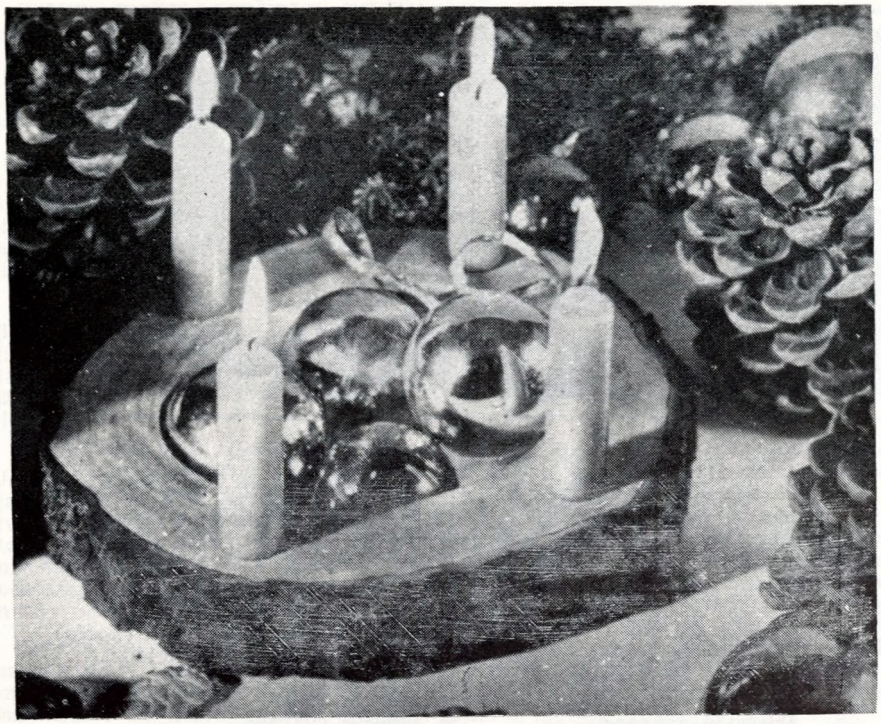

truputį pakepinti. Atvėsinus pridėti piene mirkyto pyrago, kapotų kiaušinio trynių, grietinės ir gerai sumaišyti. Tos masės pridėti baltymų puseles, kad kiaušiniai atrodytų natūralūs pavolioti smulkiai kapotame kiaušinio baltyme. Paruoštus kiaušinius sudėti į lėkštę, papuošiant pamidorų griežinėliais, pjaustytais svogūno laiškais ar tik užberiant kapotais krapais.

Cukruotos vaisių žievelės.

3 dideli apelsinai ar 5 citrinos arba 2 "grapefruit",
½ puoduko cukraus.

Nulupti vaisius, kad būtų tik žievė (be baltymo). Žievės riekutes supjaustyti pailgais mažais gabaliukais. Supjausčius sudėti į keptuvę, įpilti vandens, kad padengtų žieveles. Pavirinti apie 4 minutes. Nuėmus perplauti šaltu vandeniu ir leisti pastovėti kokią 10 minučių, kad nuvarvėtų vanduo. Vėl grąžinti į keptuvę ir užpilti cukrumi. Leisti cukrui ištirpti laikant ant lengvos ugnies, kad nepakeistų spalvos (neparuduotų). Taip pamažu pavirti prie 10 minučių pamaišant ar tik pakratant keptuvę. Tada vėl supilti į sietelį ir leisti sunkai nubėgti. Sudėti į oro nepraleidžiantį indą. Išeina apie puodukas cukruotų žievelių. Jos tinka dėti į kepamus vaisinius pyragus, kompotus arba papuošimams.

Džiovintų vaisių plokštainis

5 kiaušiniai,
1 puodukas cukraus,
1½ puoduko miltų,
1 puodukas razinų,
1 pakelis (12 uncijų) maišytų džiovintų vaisių,
1 šaukštukas vanilės,
1 šaukštukas romo,
1-2 uncijos brandy,
1 šaukštelis kepimo miltelių.

Razinas ir džiovintus vaisius apipilti karštu vandeniu atskiruose induose. Palaikyti 3—4 minutes ir nusunkti. Razinas palikti sveikas, o kitus vaisius supjaustyti (iš slyvų išimti kauliukus). Ant paruoštų vaisių užpilti romą, vanilę ir brandy.

Kiaušinius su cukrumi išplakti. Plakant reikia indą įstatyti į karštą vandenį. Į išplaktus kiaušinius sudėti miltus, kepimo miltelius, išmaišyti. Tada sudėti visus vaisius ir dar kartą gerai išmaišyti. Formą iškloti vaškiniu popieriu ir ištepti riebalais. Kepti prie 350 l. apie 30—40 minučių.

Obuolių zefyras

5 obuoliai,
½ puoduko cukraus,
3 kiaušinio baltymai,
½ citrinos sunkos,
arako lašų,
1 puodukas tirštos grietinėlės (plakimui),
2 šaukštai cukraus pudros,
vanilės lašų,
1 puodukas braškių papuošimui (Kalėdiniu metu pamėginkite spanguoles).

Obuolius iškepti. Iškeptus pertrinti per sietelį, dadėti cukrų, kiaušinio baltymus, citrinos sunką, arako ir vanilės lašus ir plakti, kol masė virs putomis.

Grietinėlę išplakti iki standžios putos, dadėti cukraus pudrą. Išplaktą obuolių masę išmaišyti, sudėti į indą ir duodant į stalą papuošti braškėmis.

Tirštas spanguolių kisielius

2 puodukai spanguolių,
5 puodukai vandens,
1 puodukas cukraus,
1 puodukas krakmolo,
prieskonių: cinamono, gvazdikėlių, apelsino ar citrinos žievelių.

Spanguoles perrinkti ir nuplauti. Užpilti šaltu vandeniu ir virti, kol uogos susproginės. Išvirtas uogas perkošti. Norint gauti skaidrų kisielių, uogų nepertrinti. Kitais atvejais uogas pertrinti per sietelį. Likenas pavirinti su prieskoniais ir perkošti. Sudėti cukrų ir išmaišyti. Puoduką šiltos sunkos ataušinti ir jame išleisti krakmolą. Likusiąją sunką užvirinti ir gerai maišant supilti į ją išleistą krakmolą. Pavirti apie penkias minutes. Kisielių supilti į paruoštą formą ir atšaldyti. Formą suvilgyti vandeniu ir išbarstyti cukrumi. Prie šio kisieliaus duodamas pasaldintas pienas.

Kepti bananai su lašiniukais

2 bananai nulupti ir perpjauti išilgai,
2 šaukštukai sviesto,
1 šaukštas rudo cukraus,
1 šaukštas romo,
8 riekutės lašiniukų.

Perpjautus bananus sudėti į kepimo indą. Patepti sviestu ir apiberti rudu cukrum. Kepti krosnyje (broil) nearčiau kaip 8 inčai nuo ugnies. Kepti apie 5 minutes apverčiant. Kol bananai kepa iškepti lašiniukus mėgstamo trapumo. Duodant į stalą apipilti romu ir uždėti lašiniukais. Tinka prie paukštienos.

Morkų marmeladas

4 puodukai virtų morkų,
2 citrinos,
2 apelsinai,
6½ puoduko cukraus.

Nuskusti morkas ir supjausčius virti, kol bus minkštos, bet nepervirti. Supjaustyti apelsiną ir citriną su žieve į ketvirtadalius, neišimant sėklų. Virtas morkas, apelsiną ir citriną perleisti per malimo mašinėlę (sutaupyti sunką) arba "blender".

Sudėti maltą mišrainę ir sunką į puoduką ir pridėti cukrų. Virti ant neperkarštos ugnies kol sutirštės, vis pamaišant, apie 40-50 minučių. Supilti karštą į sterelizuotus stiklus (maždaug 3 kvortos).

Šiltas marmeladas sumaišytas su grietininiu sūriu gali būti naudojamas pertepimui pyragų.

Kopūstų sriuba su grietine

½ svaro kaulo (bulionui),
½ svaro maišytų daržovių,
1½ puoduko kopūsto, pjaustyto,
1 vidutinio dydžio svogūnas,
½-1 puoduko rūgščios grietinės,
3 šaukštai miltų, druskos ir truputis kmynų.

Išvirti bulioną iš kaulų ir daržovių. Išvirus nusunkti ir dar kartą užvirinti.

Kopūstus, svogūną ir kmynus virti mažame kiekyje vandens atidengtame puode. Miltus sumaišyti su rūgščia grietine ir užbaltinti bulioną pridedant išvirtus kopūstus ir druską pagal skonį. Ši sriuba valgoma su virtom bulvėm ar duona.

Šaltmetinė arbata

5 puodukai vandens,
3 šaukšteliai džiovintų mėtų,
3 uncijos cukraus,
½ puoduko sutrintų ledų.

Užvirinti vandenį ir sumesti mėtas. Uždengti ir padėti ant lengvos ugnies, kad pritrauktų. Kai mėtos nuslinks į dugną, perkošti, pasaldinti ir atšaldyti uždengtame inde, kad neišeitų aromatas.

Duoti aukštuose stikluose su sutrintais ledais ir šiaudeliu. Papuošimui pridėti po citrinos riekutę ar vyšnią.

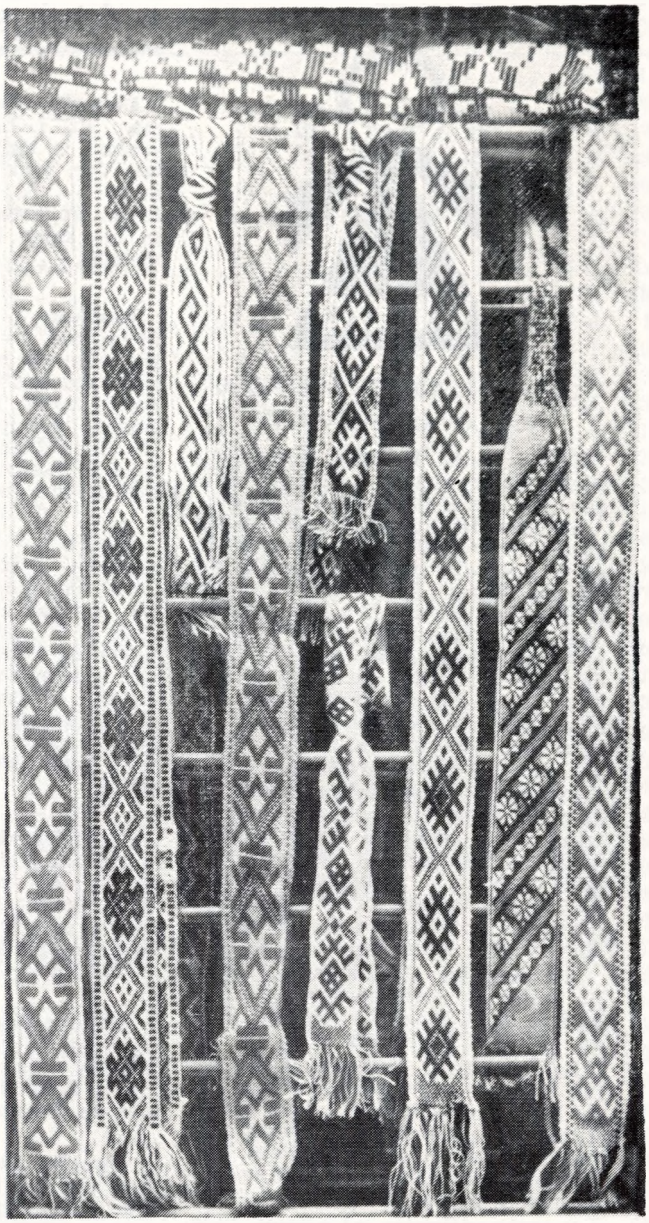

• Rankdarbiai

JUOSTŲ PAVYZDŽIAI

• GĖLĖS

Alpių Žibuoklės (Cyclamen persicum), tinkamai prižiūrimos šios gėlės išsilaiko ilgus metus ir žydi kiekvieną rudenį-žiemą. Naujai įsigytą augalą reikia įstatyti į kambario temperatūros vandenį (pusės puodo aukščio), palaikyti apie 20 min., uždėti trąšų ir gerai nuvarvinti. Laikyti galimai vėsiausioje ir šviesioje vietoje. Laistyti porą kartų savaitėje (geriausiai virintu vandeniu), laistant saugotis neužlieti ant daigų, nutekėjusį vandenį po pusvalandžio iš padėklų nupilti. Tręšti porą kartų per mėnesį. Pageltusius lapus ir žiedus lengvai nugnybti (nukirpti).

* * *

J. Vaišvilaitė iš M. B. Floridos prašoma pranešti redakcijai savo adresą.

KELETAS IDĖJŲ:

Jei naudojate spalvuotas elektros lemputes, ta pati spalva, kuri dominuoja spalvos schemoje, išryškins efektą. Pamėginkite įvairių spalvų lemputes skirtingiems efektams išgauti. Pav. mėlyna lemputė "supilkins" ryškias spalvas.

* * *

Plonų kristalinių vazų išvalymas gali būti tikra problema. Štai paprastas ir efektingas būdas: į vazelę sutrupinti kiaušinio lukštą, įpilti šilto vandens ir plakti kol dulkių filmas prapuls. Išplovus vazelė vėl blizgės.

* * *

Medinių grindų dėmes pamėginkime išimti su actu, pavilgius palikti 3-4 minutes. Nusausinti, jei reikia, dar pakartoti. Jei neišsiima, galima mėginti su oxalic acid, kurį galima gauti vaistinėse. Padrėkinti skudurėlį ir patrinti dėmę. Išvalyti po 2-3 minučių, kad nepaliktų balta dėmė, ištrinti su padrėkintu skuduru ir gerai įtrinti vašką.

DAINŲ IR ARIJŲ PLOKŠTELĖ "VACLOVAS DAUNORAS"

Tokiu vardu **Krivulė** Montrealyje išleido labai augštos kokybės RCA gamintą ilgo grojimo Hi-Fi plokštelę.

Vaclovas Daunoras, gim. 1937 m. Žagarėje, nuo 1960 m. Lietuvos akademinio operos ir baleto teatro Vilniuje solistas (bosas), šiuo metu yra vienas iškiliausių lietuvių dainininkų. Labai augštai vertinamas Lietuvoj, išeivijoj mažai pažįstamas, nors Expo-67 metu dainavo Montrealyj ir Toronte. 1967-68 m. lavinosi garsiojoj dainavimo mokykloj La Scala Milane, Italijoj ir yra sekmingai koncertavęs ne tik Lietuvoj, bet ir užsienio kraštuose.

Plokštelėje dainininkas išpildo 16 dainų ir arijų. Lietuvių kompozitorių telpa 11 dalykų: J. Tallat-Kelpšos "Žaliojoj lankelėj", St. Šimkaus "Pamylėjau vakar", "Anoj pusėj Dunojėlio", V. Kačanausko "Tų mergelių dainavimas", A. Apanavičiaus "Trakų pilis" (žodžiai Maironio) ir t. t.

Svetimuosius atstovauja Don Basilio arija iš "Sevilijos Kirpėjas", Zakarijas iš "Nabucco", Karalius Pilypas iš "Don Carlos" ir kt.

Solistą palydi tautiniai instrumentai, pianinas ir įvairūs orkestrai, tarp jų ir pernai Montrealyj koncertavęs Vilniaus Filharmonijos Kamerinis Orkestras, vadovaujamas Sauliaus Sondeckio ir tos pačios Filharmonijos Simfoninis Orkestras.

Krivulės išleistos plokštelės "Lietuviškos vestuvės", "Palangos Juzė", ir "Virgilijus Noreika" susilaukė ne tik didelio pasisekimo lietuvių tarpe, bet pirmosios dvi, kaip neįkainuojamas lituanistinis turtas, buvo augštai įvertintos daugelio pasaulio universitetų ir muzėjų. Leidėjai tokioms įstaigoms ir asmenims jau yra padovanoję beveik 200 plokštelių. Apie vysk. M. Valančiaus keliauninko Palangos Juzės pėdomis pasekusių Krivulės plokštelių keliones detaliai rašė "Lietuvos Pajūris" š. m. nr. 2, straipsnyje "Krivulė keliauja".

"Vaclovas Daunoras" ir 3 anksčiau Krivulės išleistos plokštelės gaunamos pas platintojus, arba užsisakoma paštu prisiunčiant $5.50: Krivulė, 5260 10-th Ave., Montreal 405, Canada, Que.

• Atsiųsta paminėti

Lietuvių Dienos, 1969 m. rugsėjo mėn. Nr. 7. Lietuvių visuomenės gyvenimo ir kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. Red. Bern. Brazdžionis, leidėjas — A. Skirius. 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Atskiro nr. kaina 85 c., prenumerata $8 metams.

Lituanus — lietuvių kultūros žurnalas; red. — redaktorių kolektyvas; prenumerata metams — 5 dol.; adresas: Lituanus P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690, U.S.A. Informacinis mėnesinis leidinys apie lietuvių pasiektus laimėjimus moksle ir mene. Tinkamas užsakyti bibliotekom ir besidomintiems lietuviškais reikalais.

Ateitis — Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Vyr. redaktorius Jonas Šoliūnas, administratorius Juozas Polikaitis. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje 5 dol., visur kitur laisvame pasaulyje 3 dol. Susipažinimui prenumerata 3 dol., garbės pren. 10 dol. Spausdina Draugo spaustuvė Chicagoje. Išeina kas mėnuo, išskyrus birželio ir liepos mėn. Red. adr.: 6641 South Albany Ave., Chicago, Ill. 60629.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jezuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. red. K. Trimakas, S.J. Spausdina Immaculata Press, Putnam, Conn. Prenumerata metams 5 dol. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA.

Moterų Dirva — A.L.R.K. Moterų sąjungos organas. Redaktorė Dale Murray, adresas: 205 Luelde St., South Bend, Ind. 46614, USA. Prenumerata metams 3 dol.

Pasaulio Lietuvis — P.L.B. valdybos leidinys. Redaktorius St. Barzdukas. Prenumerata metams 2 dol. Adresas: 18308 Hiler Ave., Cleveland Ohio, 44119, USA.

Lietuvos Pajūris — Leidžia Kanados Maž. Lietuvos Bičiulių Draugijų Centro Valdyba. Vyr. redaktorius A. Lymantas. Išeina 4 kartus į metus, kaina 2 dol. metams. Redakcijos ir adm. adresas: 5260 — 10th, Montreal 405, P.Q., Canada.

Šaltinis — tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Leidėjai: Šv. Kazimiero Sąjunga, redaguoja S. Matulis, MIC, prenumerata metams 2 svr. 15 šil. (2 dol.). Red. ir adm. adresas: 16 Hound Rd., ir adm. adresas: 16 Hound Rd., West Bridgford. Nottingham NG2 6AH, England.

Skautų Aidas — Lietuvių skautų laikraštis. Vyr. red. A. Saulaitis. Prenumerata metams 4 dol., pusei metų 2.50 dol. Adresas: Skautų Aidas, P.O. Box 222, Thompson, Conn. 06277, U. S. A. Spausdina Immaculata Press.

Smilgos — apsakymai — **A. Giedriaus,** 204 pusl.; Nidos knygų klubo leidinys nr. 74, 1969; adresas — 2, Ledbroke Gardens, London, W. 11, Great Britain; kaina — $3.

Palikimas — vieno veiksmo trijų paveikslų drama — **A. Kairio;** išleido Laiškai Lietuviams; iliustravo dail. Z. Sodeikienė; spaudė Immaculata Press, Putnam, 1969 m.; tiražas — 600 egz.; kaina — $2.50.

Vyskupas Pranas Brazys, MIC; išleido Ateitis 1969 m.; leidinį parėmė Tėvai Marijonai, spaudė Tėvų Pranciškonų spaustuvė, Brooklyn, N.Y.; 87 pusl.; viršelis ir iliustracijos P. Jurkaus; kaina nepažymėta.

Šeštoji Pradalgė — literatūros metraštis — redagavo K. Barėnas; autoriai — P. Tarulis, J. Grinius, O. B. Audronė, K. Grigaitytė, A. Lapšys, P. Orentaitė, A. Giedrius, A. Giedraitis, D. Sadūnaitė, J. Švaistas, A. Lukšytė, V. Šlaitas, S. Santvaras, K. Barėnas, A. T. Antanaitis, dr. J. Grinius, A. Kairys; 400 pusl.;

Nidos Knygų Klubo Leidinys Nr. 75, 1969 m.; kaina — $3.

Los Angeles L. B. Jaunimo Ansamblio Dvidešimtmetis — leidinį paruošė redakcinė komisija 1969 m.; viršelis— Rasutės Arbaitės; kaina — $2.

GARBĖS PRENUMERATOS:

Dr. E. J. Jansonienė, Boston, Mass., Laukienė L. Chicago, Ill., Meškauskienė K., Hamilton, Ont., Pliurienė F., Racinė, Wisc., Tamulionienė M., Chicago, Ill., Kun. P. Totoraitis, Newark, N. J., Vaitienė V., Bloomfield Hills, Mich., Velžienė E. Chicago, Ill., Viskantienė D., Cumberland, B.C.

ŽURNALUI AUKOJO:

$35.86 — Melbourno Liet. Kat. Moterų Draugija, Australia.

$5.00—Jonušienė E. Omaha, Nebr,. Prelatas F. M. Juras, Putnam, Conn., Masiulienė K., Los Angeles, Calif.

$2.00 — Dainienė J., Dollards des Ormeaux, P. Que., Puniškienė E., Chicago, Ill.,

$1.00 — Gailiušienė L. Cleveland, Ohio, Gurėnienė M., Hayward, Wisc., Laureckienė P., Delhi, Ont.., Petrėnienė J., Brooklyn, N. Y., Ramanauskienė A., Toronto, Ont., Saunorienė J., Hamilton, Ont., Simonaitienė B., Detroit, Mich., Skeivelienė P., St. Catharines, Ont., Zavienė S., La Salle, P. Q.

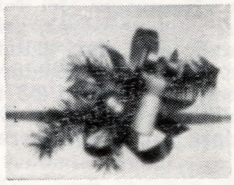

1969 METŲ TURINYS

		Nr.	psl.
A. Abromaitienė	Paveikslai iš lapų	2,	18
P. Alšėnas	Adoracija mano motinai	3,	17
P. Alšėnas	Ar reikia mergaites mokslinti?	4,	18
P. Alšėnas	Lygybės teisių beieškant	5,	16
O. Andriuvienė	Pasiilgimas (eil.)	1.	16
T. P. B.	Savo pažinti — save priimti	1,	1
I. Banaitienė	L. M. Klubų Federacijos dvidešimtmetis	3,	21
I. Bengston	Loto gėlė	3,	16
B. Brazdžionis	Vasaros Kristus (eil.)	2,	1
Z. D.	Sulaukus šešiolikos	3,	10
Z. D.	Žydų gyvenimas Kristaus laikais	6,	3
J. Degutytė	Mažoji nakties baladė (eil.)	2,	15
D. Dzikienė	Liaudies meno paroda	4,	21
P. Gaučys	Moters sielos mįslės	2,	3
P. Gaučys	Moters protinių sugebėjimų skirtingi polinkiai	3,	3
P. Gaučys	Amerikos moterys ir mergaitės	4,	4
P. Gaučys	Šv. Teresė, įžymioji Ispanijos moteris	6,	8
A. Giedrius	Pakelės liepelė (eil.)	4,	3
J. Gobis	Moters būklė komunistinėje Kinijoje	4,	17
J. Gobis	Skurdas paveldimas	2,	19
J. Gobis	Šeimyninis skandalas ir jo įtaka vaikams	5,	16
K. Grigaitytė	Trapus vakaras; Pastelinėm spalvom; Sapnas (eil.)	3,	12
M. Guidacci	Motinystė (eil.)	2,	2
J. Karka	Ar piršliai reikalingi?	2,	19
E. Krikščiūnienė	Svetimų kalbų dėstymas	2,	13
E. Krikščiūnienė	Naujoji karta	3,	14
E. Krikščiūnienė	Reklamos užkulisiai	6,	14
N. Kulpavičienė	Šv. Petro ir Povilo bažnyčiai — 300 metų	1,	8
A. P. K.	Kastilijos širdis	2,	10
C. L.	Vasaros audra	5,	14
J. Miškinis	Šeima — mokyklų mokykla	5,	16
D. Mickutė-Mitkienė	Ta kuri supo; Kūčių vakaras Lietuvoje; Tada bus ramu (eil.)	6,	2
H. Mošinskienė	Akimirka (eil.)	1,	16
N. Narutė	Vyžos	1,	16
Pr. Naujokaitis	Gražinos Tulauskaitės "Vakarė banga"	1,	21
Pr. Naujokaitis	Alės Rūtos "Prisikėlimas"	2,	23
Pr. Naujokaitis	K. Grigaitytės "Trapus vakaras"	3,	23
P. Orintaitė	Tremtinio giesmė (eil.)	6,	6
J. P.	Pareigos ir nuodėmės	4,	2
A. Prižgintaitė	Gal (eil.)	1,	15
A. Prižgintaitė	Nemigo naktis (eil.)	3,	15
A. Prižgintaitė	Svarbu, Magnolia Saulengeana, Už ką (eil.)	4,	10
A. Prižgintaitė	Pėdos pusny (eil.)	6,	6
D. Petrutytė	Atsigrežkime veidu į vaiką	1,	12
D. Petrutytė	Kalba, jos reikšmė ir vaikas	2,	5
D. Petrutytė	Atsigręžkime veidu į vaiką	3,	8
D. Petrutytė	Atsigręžkime veidu į vaiką	6,	7
R. Rasa	Gyvenimo nuotrupa	1,	14
R. Raslavičienė	Moters paveikslas iš kelionių po Afriką	5,	12
A. Rūta	Mažoji scena	4,	11
S. J. Saulaitytė	Tėvynės ilgesys; Tauta (eil.)	1,	11
A. Saudargienė	Laimės paukštis	3,	13
M. Slavėnienė	Žodelis apie mūsų veteranes	1,	9
M. Slavėnienė	Po mirties dangumi (eil.)	5,	3
M. Slavėnienė	Lietuvės kruvinoji auka tėvynei	5,	4
V. Sruogienė	Pamirštosios 1831 metų sukilėlės	1,	3
Šventoji Teresė	Vidinė Pilis	6,	11
G. Tulauskaitė	Juoduos rėmuos, Politikams, Pro žaliąjį tiltą, Išvytojo skundas (eil.)	5,	7
J. Vaičiūnienė	Šv. Kazimiero malda (eil.)	1,	11
R. K. Vidžiūnienė	Auksinių vakarų legenda	4,	8
S. Vilkauja	Pagramdukas	2,	15
S. Vilkauja	Amžinoji motina	3,	2
S. Vilkauja	Atlanto pakraštyj	4,	15
E. Vydienė	Pirmas šypsnis (eil.)	2,	2
E. Vydienė	Tėvai ir vaikai	5,	8
E. Vydienė	Prie karsto (eil.)	6,	6
B. Zumeris	Malda, atgaila ir Lietuvos laisvė	5,	2